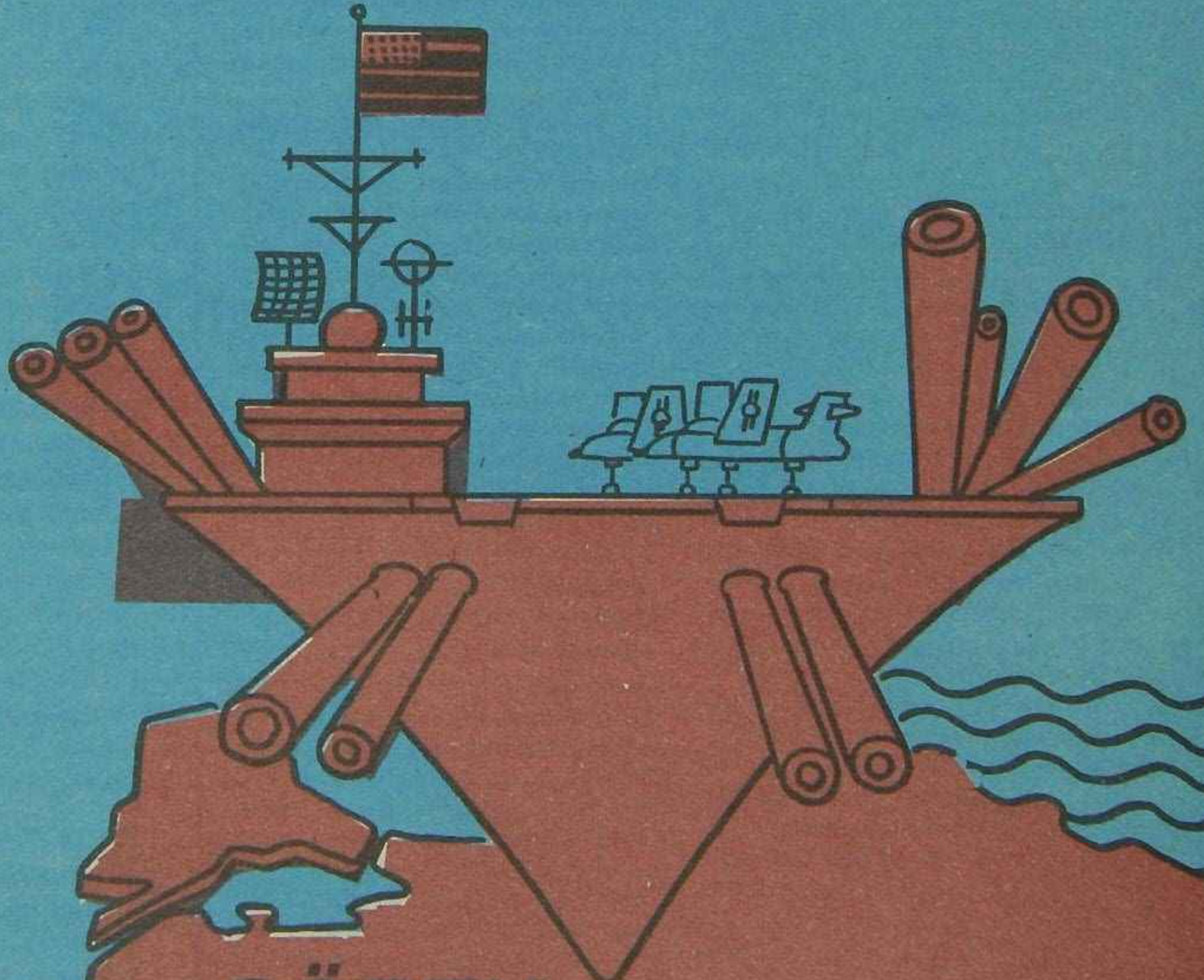
GÜN

Siyasi Haber ve Yorum Dergisi
25 Mart 87
250 TL (KDV Dahil)

SHP'nin kurultay öncesi görünümü

Çetin sorunlar, devrimci sorumluluk

İşçi sınıfı eylemin neresinde

GÖREV: ANTİEMPERYALİZM RUHUNU DİRİLTMEK

"OKUMAYA SUSAMIŞLIĞIMIZ..."

YARINLARA umutla bakan emekçiler tarafından aranıp sorulmak bizlerin umudunu diri tutmak için yetiyor. Dönem ne denli zorlu olsa da, gelecek düşüncesinin karartılması olası değil.

Onca emek harcanarak üretilen değerlere ulaşamamak hüzün verici. Ama bunun sürekli olacağını sanmıyorum. Çünkü, okumaya olan susamışlığımız her geçen gün daha bir çoğalıyor. Gerçi son bir iki yıldır kitap, gazete ve dergi okuyoruz. Ama yeterli olmadığı yadsınamaz. Şimdilik aylık dergilerden "Düşün"ü haftalık dergilerden de "Nokta"yı okuyabiliyoruz. İsteğimiz diğerlerini de okumak. Bu da süreçle olası.

ALİ ALKAN

"KİTLELERİN' ANLAYACAĞI BİR DİLLE..."

ÖNCELİKLE derginizin 3. yılını kutlarım. Bilinen bir gerçek var. Tarihsel olarak her günün bir anlamı var. Örneğin, 1 Eylül dünya barış günüdür.' 1 Mayıs dünya işçi sınıfının bayramıdır. Gün dergisi de yayın hayatına başlarken, ülkemizde bağımsızlık-demokrasi, barış mücadelesini geniş kitlelere ve kitlelerin anlayacağı bir dille anlatmaya başladı. Her ay, her yeni sayıda daha güzel günler için mücadele verdi. İşçi ve emekçilerin çıkarları uğrunda verdiği bu onurlu mücadeleyi 24 sayıdır aksaksız sürdürmesini tarihsel görev olarak kabul ediyorum.

Gün'ü desteklemeyi, Gün'ü en geniş işçi kesimlerine ulaştırmayı bir yurtseverlik görevi kabul ediyorum. 3. yılında daha güzel günler için, aydınlık yarınlar için şimdiden başarılar diliyorum...

T.DENO/İsviçre

GÜN'E YAZIN, HERKES ÖĞRENSİN...

GÜN'ü düzenli olarak ulaştırdığınız için sizlere teşekkür ederim. Şimdiye kadar derginizde çıkan işkenceler konusundakiyazılara katılıyorbir iki olayı da ben aktarmak istiyorum.

Burada bilinen ve yapılan işkence metodları, işkenceciler tarafından bana zevkle yapılmıştır. Bu işkenceler neticesinde hiç de ilişkim olmayan olaylarla ilgili ve kendi öz iradem doğrultusunda olmayan tutanakları, işkence tezgahlarında ölmemek ve cezaevinde de olsa yaşamımı sürdürebilmek için kabullenip imzaladım. Tabi işlemlerden sonra "bağımsız" yargı organları dediğimiz yargı organları tarafından, suçsuz yere bir yılı aşkındır cezaevinde yatırılıp 146/1'den idamla yargılanmaktayım.

İnsanlar gördükleri işkencelerden dolayı ölmekte, sakat kalmakta, gençlerimize, kızlarımıza, kadınlarımıza, hatta çocuklarımıza yıllardır psikolojik ve bedensel işkenceler uygulanmaktadır. Hepimizin bildiği gibi bu işkencelerin çeşitleri Türkiye'de boldur. Bu işkenceleri görenler, bizzat fiziki olarak yaşayanlar, bu işkencelerde sakat kalanlar ve ölenlerin yakınları, işkenceleri, işkencecileri, bunların peşkeşçilerini hiçbir zaman unutmayacaklardır.

CEMAL TATAR/Ankara Merkez Cezaevi

"ÇORBADA BİR TUTAM TUZUM OLSUN..."

BENİM de çorbada bir tutam tuzum olsun diye yazıyorum. Diyeceğim şu ki, GÜN'e abone olduktan sonra kendimi demokrasi mücadelesinin içinde buldum. Gerek işçi haklarına ve gerekse içerdeki demokrat insanlara yapılan işkencelere karşıduyarlıyaklaşımınızınonurlu bir tavır. Bu tavrınızın sürmesini diliyorum.

Ben fiilen işkence görmesem de kendimi onların yerine koyuyorum. Bu insanlık dışı uygulamalar sanki bana yapılmış gibi acı çekiyorum. İnsan kılığında bu canavarlıkları yapanları düşündükçe, insan olmaktan utanıyorum.

Demokrasi mücadelesinde başarılar dilerim.

KERİM TİRYAKİOĞLU/Edirne

GÜN

GÜN ABONE KAMPANYASINA KATILALIM!

GÜN *elinizdeki sayıyla 3.yılına girdi. Demokrasi güçlerinin politik hedeflerini yığınsallaştırma görevi, GÜN'ün yayın yaşamına girmesine neden oldu. Sosyalist politik bir derginin, üstelik bu dergi işçi sınıfı hareketinin öncü unsurlarının sesi olmayı amaçlıyorsa, kuşkusuz tedirgin edeceği çevreler de olacaktı. GÜN hem bu çevrelerin, hem de dostlarının dikkat merkezinde oldu.*

GÜN *iki yıl boyunca, devrimci-demokratik, sol, sosyalist güçlerin 12 Eylül rejimine karşı, kalıcı ve gelişkin bir demokrasi uğruna seferber edilmesinin, birleşik bir güce dönüştürülmesinin takipçisi oldu. İki yıl boyunca, işçi sınıfının sınıf ve kitle sendikacılığı temelinde sendikal birliğinin yükseltilmesi, Türk-iş'in yığınsal bir işçi örgütü olarak demokratikleştirilmesi için mücadele etti. GÜN'ü vareden, onun bu mücadeledeki kararlılığı ve yapıcı tutumu olmuştur. Asıl önemlisi de, GÜN işçi okurlarıyla, bugüne dek yaşanmamış bir bütünleşmeyi gerçekleştirdi. Ne var ki, politik bir derginin ulaştığı konumla yetinmesi düşünülemez. İlkin, daha nitelikli ikincisi de daha yığınsal bir GÜN hedefi, bize önümüzdeki yolu gösteriyor.*

ŞİMDİ *GÜN, varlığının biricik güvencesi olan okurlarını, açmış olduğu abone kampanyasına katılmaya, abone olmaya, abone bulmaya, kendi çevrelerinde yeni GÜN okurları kazanmaya çağırıyor.* ***GÜN****'ü daha etkin kılmak için görev başına. Sevgiyle, dostlukla... Yazışma ve havale adresi: Asmalı Çeşme Sokak, 14/2, Sultanahmet-İstanbul*

ÇETİN SORUNLAR, DEVRİMCİ SORUMLULUK

AVRUPA'daki kapitalist ülkelerin, kişi başına düşen ulusal gelir sıralamasında, en sondaki dört ülkenin durumu şöyle: İspanya'da yılda 6000 dolar, Yunanistan'da 4000, Portekiz'de 3000 ve sonuncu Türkiye'de yılda 1000 dolar. Çoğunluğumuz, ülkenin sıralamadaki konumuyla ilgilenmeden önce, "Nerede o günler, çoluk çocuk hepimize biner dolar düşse de köşeyi dönsek" diye düşünecektir. Gerçekten de, dört kişilik bir aile için adam başı biner dolar, bugünkü döviz kuruyla, yılda üç milyon lirayı aşan mal ve hizmet kullanımı demektir. Oysa, milyonlarca ailenin yaşam standardı bunun bile kat kat altında bulunuyor. Günlük, ya da haftalık gelirleri bin doları aşanlar da, bu yoksulluğu dengeliyorlar! Zenginlerimiz sayesinde ortalamayı bin dolara yükseltip, yabancılara daha fazla mahçup olmaktan kurtuluyoruz!

Sayıların dili iki gerçeğin altını çiziyor: Birincisi, ülkemizde gelir dağılımının korkunç eşitsizliği. İkincisi ise, diğer ülkelerle aramızda gittikçe büyüyen uçurum. Koç, Sabancı, Tara gibilerin yabancı meslektaşlarıyla aralarında bir farklılık olduğu söylenemez ama, ortalama emekçi ailemiz, örneğin İspanyol emekçisinden en az altı, Yunanlı komşularından en az dört kez daha kötü koşullarda yaşıyor. Başka bir deyişle, Türkiye'de yaşayan emekçinin dünya nimetlerinden yararlanma gücü diğer ülkelerdekilere kıyasla sürekli azalıyor.

Uygar ülkeler düzeyine ulaşmak konusunda atılan bol palavraya karşın, her geçen gün insanlığın eriştiği gelişme düzeyinden uzaklaşıyoruz. Bu gelişmeyi yakalama koşulları gittikçe zorlaşıyor. "Yetişmeyi boşver, hele bir geçinelim," diyerek yarışı bırakmak da mümkün değil. Bu düşünce halkın büyük çoğunluğunun "insanca" yaşamasından vazgeçmek ve teknolojik bağımlılığa mahkumiyet anlamına geliyor.

* * *

EMPERYALİZMİN ve tekelci sermaye çıkarlarının sorumlu olduğu bu ekonomik yoksulluğun günümüzdeki toplumsal ve siyasal çehresi ne?

— Emperyalizme, ekonomik, askeri ve siyasal olarak bağımlı bir ülkenin kaderini yaşıyoruz.

— Yıl 1987, ülkede düşünce özgürlüğü, siyasal ve sendikal özgürlükler, örgütlenme özgürlüğü hala tevatür.

— İşkenceler pervasızca, sistemli ve amaçlı olarak sürdürülüyor.

— İnsanlar siyasi nedenlerle kitlesel göçe zorlanıyorlar.

— Türkiye bir atom silahı tarlasına çevrilmiş durumda.

— 1987 yılına gelmemizle birlikte Türkiye sağlık hizmetlerine en düşük payı ayıran ülkeler arasında başa geçti.

— Genel bir çürüme toplumun her yanına yayıldı.

* * *

ÜLKEMİZ ve halkımız bir batağın içine itilmiş ve orada tutulmak isteniyor. Durumdan hoşnut olanlar ellerinde çifte ile batakliğın yanı başında bekliyorlar. Sorunlar çetin, ama bizim konumuz da bataktan çıkmak.

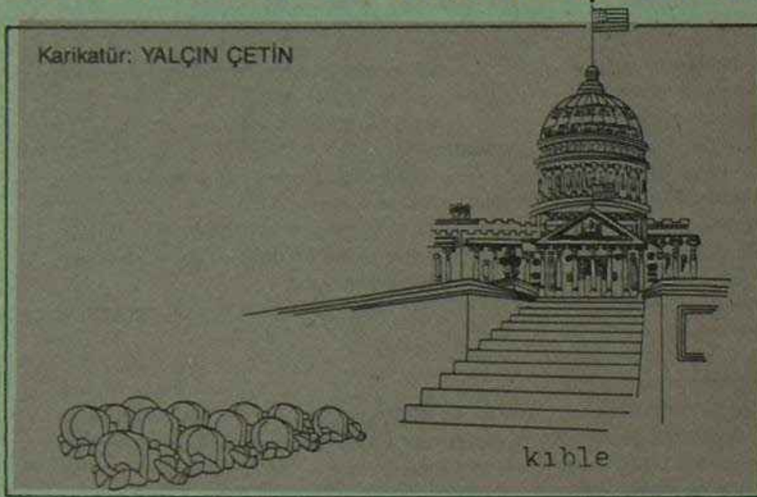
Türkiye'de tepeden tırnağa bir değişimin gerçekleştirilmesi gerekli. Kurtuluş, ülkenin gelişmesinden ve emekçi halktan yana bir değişim için tutarlı bir savaşım hattının ortaya konmasına bağlı. Bu sol güçlerin işi.

Öncelikle savaşımın siyasal gücünü oluşturmak gerekiyor. Düşünce özgürlüğü yokken düşüncesini savunmaktan çekinmeyen aydınlar, kuşa çevrilmiş ve aslında olmayan grev hakkına inat, grev yapan işçiler, baskı ve zulme boyun eğmemiş tüm devrimciler, bu siyasi gücün oluşmasına öncülük edecekler. Hiç kuşkusuz, anti-emperyalizm bayrağınıyükselten bir programla, bağımsızlığı ülkenin gelişmesinin baş koşulu sayarak; özgürlüklerin, demokrasinin kazanılmasını ilk hedef olarak ortaya koyarak; gelir dağılımındaki eşitsizliği gidermeyi, ülkenin kaynaklarını emekten yana kullanmayı amaçlayarak.

Bugün solundikkatininbu konular üzerinde, devrimci savaşımın siyasi gücünün ve programının yaratılması üzerinde yoğunlaşması büyük önem taşıyor. Ayrı görüş ve hareketlerin çokluğu bir yere kadar önemli değil. Hatta yeni yeni çıkışları devrimci hareketin boyun eğmezliğinin göstergeleri saymak da mümkün. Ancak tek özelliği diğer sol güçlere karşıtlık olan, "anti"-'lik üzerine kurulmuş solculuk, kesin bir güç ve zaman kaybını ifade ediyor. Oysa, solculuk ve devrimcilik kavramlarını ülkeye ve halka karşı sorumlulukla özdeşleştirmek gerekiyor.

Devrimciler için kazanmayı denemekten daha büyük bir görev ve sorumluluk var mı?

Görev: Antiemperyalizm ruhunu diriltmek

Karikatür: YALÇIN ÇETİN

SEÇKİN CÖMERT

TÜRKİYE'nin NATO'ya girişinin 35. yıldönümü içindeyiz. Soğuk savaş yıllarında kabaran amerikancı dalganın durulup, 60'lı yıllarla birlikte yerini, toplumun tüm kesimlerinde oluşan antiemperyalist coşku ve duyarlılığa terketmesinden sonra, 1980 yılında ülkemiz yeni bir döneme sokuldu. 12 Eylül yönetimi, ABD ve NATO ile ilişkilerinde, ülkemizi onlarca yıl geriye, 1950'lere götürdü. 12 Eylül rejiminin partili biçim almasıyla işbaşına gelen Özal (ANAP) hükümeti, bu süreci çok daha sistemli biçimde derinleştirdi. Altıbuçuk yıldır yaşadığımız döneme dönüp bakıldığında, cumhuriyet tarihinde hiçbir iktidarın bu denli aymazlıkla emperyalizme kapı kulluğu yaptığına tanık olunmadığı görülecektir. Kuşkusuz bugünlere kendiliğinden gelinmedi. ABD'nin bilgisi içinde gerçekleştirilen 12 Eylül askeri müdahalesinin asıl amaçları, bugün yaşamakta olduğumuz sonuçlardı. Bir yandan yerli tekelci burjuvazi 24 Ocak ekonomi-politikasının uygulanması için dikensiz bir gül bahçesine kavuşmuş olacak, öbür yandan da göbekten bağımlı olduğu emperyalist-kapitalist sistem uluslararası dengeyi kendi lehine çevirme yolunda bir adım daha atmış olacaktı.

Gerçekten de öyle oldu: 1980'li yıllar, yalnızca ülkemizde değil, tüm dünyada olağanüstü hızda yaşanan değişikliklere tanık oldu. Reagan yönetimi, Batı Avrupa'daki müttefiklerinde de çoğunlukla otoriter-muhafazakâr hükümetlerin bir bir işbaşına gelmesiyle birlikte, dünyamızı yeni bir soğuk savaşa sürükledi. Emperyalizm, yumuşama sürecenin sonucu olarak dünyamıza egemen olan dengeyi demagojiye, yalana ve zora başvurarak, kendi lehine çevirmek için olağanüstü çaba harcamaya başladı. Bölgesel savaşlar dünyamızı cadı kazanına çevirirken, barış ve silahsızlanma süreci durdurulmaya, nükleer silahlanma tırmandırılmaya, yeni bir tehdit aracı olarak Yıldız Savaşları Projesi (SDI) yürürlüğe konmaya çalışıldı. Batı Avrupa, bu sürece sokulabilmek için ABD'ye itaate zorlandı.

12 Eylül'ü anlamak için, Reagan yönetiminin önüne koyduğu stratejiyi kavramak gerekir. Yukarıda anahatlarıyla çizdiğimiz bu strateji içinde, "NATO'nun örnek üyesi" payesi biçilen Türkiye'ye önemli roller düşüyordu. Ortadoğu ve Körfez bölgesini ABD'nin etkinlik ve sorumluluk alanı olarak gören bu strateji içindeki rolüne, ne yazık ki ülkemiz de itaatkâr bir müttefik olarak razı oldu.

Ülkemiz, 1960'lı yılların sonlarına doğru içine girdiği yoldan çıkarıldı. Emperyalizmin ipliğinin tüm dünyanın gözleri önünde pazara çıktığı 60'lı yıllar içinde yükselen antiemperyalist dalga, 12 Mart 1971'de önüne çekilen seti aştı ve 70'li yıllar içinde de işçi sınıfı ve emekçi halk yığınlarını sarmayı sürdürdü. Bağımsızlık kavramı ve antiamerikancılık biçiminde oluşan antiemperyalist bilinç, ülkemiz topraklarında önü alınamayacak çoklukta filizler sürdü. 12 Eylül işte bu dalganın önünde dikildi.

Öncelikle -ve kuşkusuz baskı ve terörle- antiemperyalist güçler sindirilmeye, giderek yokedilmeye çalışıldı. İkinci aşamada bilinçlerin kazınmasına başlandı. Antisovyetik, antikomünist ve amerikancı propagandanın yanısıra, emperyalizm ekonomik, ideolojik ve politik varlığıyla yaşamımızın her alanına girdi. Başlangıçta yavaş yavaş sokuldu, sonra insanlarımızın günlük yaşamının vazgeçilmez parçasına dönüştü.

Bağımsızlıktan sözedilemez oldu ülkemizde. 6. Filo'nun askerleri sanki bu ülkede denize dökülmemişti. Ülkemizin devrimci-demokratik, sol, sosyalist güçleri bugün bu duvarı aşmak, antiemperyalist bayrağı yeniden ellerine almak zorundadır. Son bir yıl içinde yaşananlar, olumlu bir gelişmenin güçlü ipuçlarıdır.

Sürekli olarak, gündemimizin baş maddesinin, kalıcı ve gelişkin bir demokrasinin kazanılması olduğunu yineliyoruz. Ne var ki, emperyalizme karşı mücadele, demokrasi mücadelesinin yanısıra verilecek bir savaşım olarak görülmemelidir. Demokrasi ve bağımsızlık mücadelesi doğrudan doğruya yerli ve uluslararası tekelleri karşısında bulur ve ancak bu bütünlüğü hedeflediği ölçüde kalıcı başarılar kazanabilir. Ülkemize dayatılan 12 Eylül askeri müdahalesi, yerli tekelci burjuvazinin olduğu kadar, başta ABD olmak

Demokrasi mücadelesi bağımsızlık mücadelesiyle birleştiği anda, karşısında yeralan güçlerin de büyüdüğü görülüyor. Ne var ki, mücadelenin tabanı aynı ölçüde genişlemiyor. Bu taban devrimci-demokratların, sosyalistlerin yanısıra, sosyal demokrasinin de kazanılmasıyla güçlenecektir ve halk yığınlarını kavraması kolaylaşacaktır.

üzere, tüm Batı'nın tercihidir. Günümüzde askeri darbelerin emperyalizmden bağımsız olarak tezgahlanamayacağı biliniyor.

Demokrasi mücadelesi bağımsızlık mücadelesiyle birleştiği anda, karşısında yeralan güçlerin de büyüdüğü görülüyor. Ne var ki, mücadelenin tabanı aynı ölçüde genişlemiyor. Ülkemizdeki ABD varlığından hiçbir emekçinin çıkarı olmamasına karşın, politik güçlerin bu mücadeleye daralan biçimde katıldığı görülüyor. Bu daralmayı yaratan, asıl olarak sosyal demokrat harekettir. Sosyal demokrasi, kendi varlığının güvencesinin bir yanı olarak tekelci burjuvaziyi görmekten kurtulamadığı sürece, antiemperyalist, antitekelci programa sahip olması elbette olanaksızdır. Sosyal demokrat hareketin sol kanadı, bu kimliğini antiemperyalist program ve politikaya sahip olmasından almakla birlikte, bugüne dek örgütlü bir varlık durumuna gelememiştir. Antiemperyalist mücadelenin geniş cephesi, devrimci-demokratik ve sosyalist güçlerin yanısıra, sosyal demokrasinin de kazanılmasıyla güçlenecek ve halk yığınlarını daha geniş biçimde kazanacaktır.

Antiemperyalist mücadelenin ideolojik temelleri belirlenirken, onun soyut bir kavram olmaktan kurtarılması ve moral değerlerle donatılması gereği gözden kaçırılmamalıdır.

Antiemperyalizm somuttur: Onun soyut biçimde algılanması, yaşamsal öneminin görülmemesine ve hedeflerin saptırılmasına yolaçacaktır. Bağımsızlık kavramının somut algılanışı, onun yalnızca **emperyalizmden bağımsızlık** olarak anlaşılmasını gerektirir. Yoksa çağımızın akışını belirleyen, emperyalist-kapitalist dünya ile sosyalist sistem arasındaki çelişki karşısında bağımsız durmayı değil.

Antiemperyalizm bir bilinçtir: Ülkemizin tüm alanlarda demokratikleştirilmesi, aynı zamanda ekonomik, politik, ideolojik ve kültürel bağımsızlığın tam olarak kazanılması mücadelesiyle birlikte verilmelidir.

Antiemperyalizm bir ruhtur: Emperyalizmin dünya halklarını acımasız biçimde ezme çabasına karşı verilecek mücadele, yüksek bir moral ve büyük bir öfke ile oluşur.

Antiemperyalizm bir ahlâktır: Her karış toprağında işçilerin ve emekçilerin alınteri olan ülkemizi emperyalist sömürüye karşı korumak için, mücadele etmek zorundayız.

Bunca yaşanan deneyden sonra apaçık görülmektedir ki, ülkemizin emperyalizme bağımlılığı sürdüğü sürece, başımıza sürekli yeni çoraplar örülecektir. Eşsiz bir jeopolitik konumda bulunduğu kabul edilen ülkemizin ABD üsleri için son derece yararlı bir alan oluşturduğu biliniyor. Bugün ülkemizde 100'den fazla ABD askeri üs ve dinleme tesisi bulunuyor. Bu üsler, olası bir çatışma durumunda, Türkiye'yi başta gelen hedefler arasına sokmaktadır. Son sıralarda Amerikan kuvvetlerinin son derece hareketli olduğu gözlenen Adana-İncirlik üssünde bulunan uçakların nükleer başlık taşıma kapasitesine sahip olduğu açıklanmıştır. İncirlik, aynı zamanda Avrupa'daki ABD pilotları için de bir eğitim üssüdür ve Ortadoğu'ya gidip gelen uçakların yakıt ikmal noktası olarak da büyük önem taşımaktadır.

ABD için "yeri doldurulmaz" statüsüne sahip olan Diyarbakır'daki üs ise, New Jersey uçak gemisiyle doğrudan bağlantı halindedir.

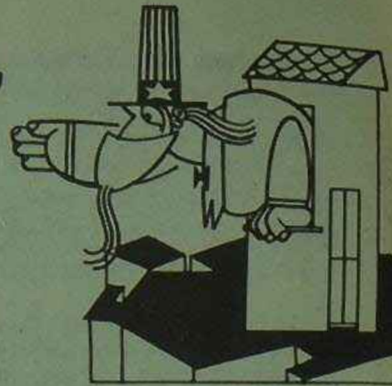
Şimdilerde ise, eğitim alanı olarak F.Almanya'dan vazgeçilmesinden sonra, Konya Karapınar ovasına NATO uçaklarının eğitim yapacağı bir üs kurulması çalışmaları yürütülmektedir. Bu demektir ki, ülkemiz sosyalist ülkelerin ve Ortadoğu ve Körfez bölgesi halklarının tehdit edildiği bir üsse dönüştürülecektir ve saldırgan bir askeri güç, ülkemiz topraklarında daha derinlere kök salacaktır.

Ülkemizin, ABD ve NATO'nun savunma üssü olmasıyla da yetinilmedi, artık daha "önemli" roller verilerek, bir saldırı üssüne dönüştürülmesi için yoğun çaba harcanıyor. 12 Eylül'ün başlangıcında Milli Güvenlik Konseyi tarafından onaylanıp yürürlüğe konulan Savunma İşbirliği Anlaşması (SİA), bu kez Özal hükümeti tarafından (o da değil Meclis'de, hükümet düzeyinde bile görüşülmeden ve konunun ilgilisi olması gereken savunma Bakanı'nın bile bilgisi olmadan), kapsamı daha genişletilerek Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması (SEİA) adıyla hazırlanıp Aralık 86'da parafe edildi ve Ocak ayında da imzalandı. Yaşadığımız günler, tüm yurtseverlerin SEİA'ya karşı mücadele günleri olmalıdır.

Ülkemiz, İsrail ve Mısır'dan sonra, bölgenin ezilen ve sömürülen halklarına karşı büyük devlet şovenizmi de körüklenerek, jandarmalığa itiliyor. Üstelik politik tarihimizin en amerikancı hükümeti de işbaşında ve 12 Eylül rejiminin hâlâ devlete ve toplumsal yaşama egemen olduğu koşullarda. Düşünün ki, 12 Eylül 1980'den sonra, Türkiye'nin hiçbir komşusuyla iyi ilişkisi kalmadı. Bu durum, en duyarsız kafalara bile şaşırtıcı gelecektir. Yunanistan "tarihsel düşman" olarak görülüyor, Suriye tüm "musibetlerin kaynağı", İran "saldırdı saldıracak" bir güç, Irak "güvenilirliği olmayan", Bulgaristan "malum", Sovyetler Birliği "Kuzey'deki tehlike", Kıbrıs "türk düşmanı" olarak görülürse, ABD'nin dümen suyuna girmekten başka çare de elbette kalmaz! NATO'nun sorumluluk alanının genişletilmesi çabalarında önemli bir yeri olan Türkiye, ABD çevik kuvvetini de konuk ettiği zaman, işte o zaman kendisi potansiyel bir tehlike haline gelecek ve ileri bir karakol olarak da, tehlikeyi ilk göğüsleyecek ülke olacaktır.

Emperyalizm ülkemizi tehlikeli bir maceraya adım adım sürüklüyor. Ülkemizin tüm ilerici, demokratik, sosyalist güçlerinin, işçi sınıfımızın ve emekçi halk yığınlarının bu gidişe karşı çıkmak zorunda olduğu bir dönemi yaşıyoruz. Düşman bize gösterilen yerde değil, bizim gördüğümüz yerdedir. Ona karşı mücadele bayrağını elimize alalım!

"Milli menfaatleri bilmek" mi, ülke topraklarını haraç mezat satmak mı?

ÜLKE topraklarını yabancılara satabilmek için yapılan düzenlemeyi Anayasa Mahkemesi yeniden anayasaya aykırı bulunca, Özal şiddetli biçimde kızdı. "Neden" dedi, "Amerika, İngiltere falan satıyor da biz satamıyoruz? Bizim ileri gitmemizi istemeyenler, anlayamayanlar işlerimize engel oluyor". Anayasa Mahkemesi üyesi **Yekta Güngör Özden** de, Mahkeme Başkanının göstermesi gereken tepkiyi geciktirmedi: "Milli menfaatleri kimin bilip bilmediği ortada." Ardından da olay unutuldu, vay efendim bu tartışma hukuku zedeler miymiş de, Başbakana böyle söylenir miymiş de, evet Başbakan da iyi etmemiş ama...

Oysa ki ortada duran bir gerçek var, Özal hükümeti döne dolaşa ülke topraklarını yabancılara satmak için uğraşıyor, toprakların ABD üssü olan önemli bir bölümüne bu kez de uluslararası sermayenin önemli isimlerinin işgalini eklemeye çalışıyor. Gerekçesi de, "Araplar zeki adamlar, 70-80 sene sonra petrollerinin biteceğini anlamışlar, paralarını değerli şeylere yatırıyorlar, biz de o paralar **'yabancıya'** gitmesin diyoruz, anlatamıyoruz" oluyor.

Olayda Türkiye halkını ilgilendiren bir yan var. Toprakların dünya zenginlerine peşkeş çekilmesi. Buna karşı, 1968'lerde olduğu gibi "topraklarımızın şu kadarı ABD işgalindedir" gibi **tepki gösterip gösteremeyeceği, "ülke toprakları satılık değildir" deyip diyemeyeceği.**

Elbette ki, 1961 Anayasası 1980'de ilga edildiğinde "niye" dememiş olan, ardından Anayasa Mahkemesi adıyla, ilga edilen anayasanın yerine konan bildiriler için düzenlenen törenlere katılmış bir kurumun bugün, hükümetin tüm direncine, giderek baskısına karşın ulusal bağımsızlıktan yana tavır almasını da gözden kaçırmamak gereklidir. Ancak yine de altını çiziyoruz, olayda her zaman yapılmaya çalışılan oyuna düşmemek ve işin aslını gözden kaçırmamak gereklidir.

Zaten İstanbul Bayramoğlu'nda 100 bin metre karelik toprak Anayasa Mahkemesi **kararını** 15 gün gözardı edip satılmıştır bile. Ve zaten ANAP hükümeti biçimi ne olursa olsun bu ülkenin topraklarını da satmaya kararlıdır. Ulusal bağımsızlıkçıların biçimlerle ilgili tartışmalarla zaman yitirmesi nasıl açıklanabilir? ●

İsrail'in "anlamlı" jestinin düşündürdükleri...

OLMADIK zamanda yapılan davranışların ardındaki gizin altını çizmek için, halkımızın dilinde bir söz vardır: "Bayram değil, seyran değil, eniştem beni niye öptü?"

1986 yılı bitmeye yüz tutup Aralık ayının ikinci yarısına girdiğimizde, İsrail Türkiye'ye anlamlı bir jest yapıverdi: Ankara'daki İsrail Maslahatgüzârı, yaptığı açıklamayla, diplomatik ve hizmet alanlarındaki pasaportlar için TC yurttaşlarına vize uygulamasının kaldırıldığını duyurdu.

Durduk yerde yapılan bu açıklamanın anlamı ne olabilirdi? Kuşkuyla düşünürken, bu anlamlı jestin öncesine doğru uzandığımızda, İsrail'in çok yerinde bir zamanlama yaptığını farkettik.

Geride bıraktığımız yılın son çeyreğine şöyle bir gözatınca, dış politikada neler görüyoruz: ABD İngiltere ile birlikte Suriye'ye saldırı ortamı hazırlıyor. Reagan Libya'ya yeni bir dersten sözediyor. Türkiye ile Suriye arasında hiç yoktan gerginlik tırmandırılıyor. İncirlik üssünde birşeyler olup biterken, üç ABD savaş uçağının Gaziantep üzerinden Suriye hava sahasına girerken geri çevrildiği bildiriliyor.

Suriye'ye karşı hasmane tutum sürerken, Suriye ve İran kökenli "köstebekler" ortaya çıkarılıveriyor, duruşmalar yapılıyor.

Savaş içinde zayıflamış olan Irak'ın durumundan yararlanıp Kerkük'e girilmesi teorileri kimi kalemşörlerce yapılıyor. Kâmuran Gürün Güneş'teki köşesinde şunları yazabiliyor: "Türkiye Irak'ın toprak bütünlüğüne mutlak şekilde saygılıdır. Bu saygısı Irak topraklarının başkalarına dağıtılmasına ilgisiz kalınmayacak kadar kuvvetlidir..." Arif olan anlayacaktır.

Kâmuran İnan da sessiz kalmıyor: "Petrol ihtiyaçlarımızın yüzde 40'ı boru hattından Yumurtalık'a gelen borularla sağlanmaktadır. Bunun kesilmesi, Türkiye'yi ekonomik sıkıntılara sokar. Bunun kesilmesi ayrıca Irak'ın hayat damarlarından birisinin kesilmesi, Türkiye bütçesine boru hattı kirası olarak giren büyük meblağların ortadan kalkması hadisesidir. Kerkük'te Türk varlığı bulunmaktadır. Dolayısıyla Türkiye bu meselede hiç yoktur diye düşünülemez..."

Bu gelişmelerin toplamının İsrail'i fazlasıyla rahatlattığı kuşkusuzdur. Bölgenin jandarması siyonistler, Türkiye'nin komşularıyla olan iyi ilişkilerinin yerini gerginliğe terketmesinden son derece hoşnutturlar. O İsrail ki, kendi güvenlik alanı içinde gördüğünü en yetkili ağızlardan açıklayarak, ülkemizi "hizaya çekmeye" kalkışmıştı. Bellekler daha o denli silinmiş değil.

İsrail'in 1987'nin ilk günlerindeki vize jestinin, TC hükümetinin onca iyiliğine karşın, çok hafif kaldığı kabul edilmelidir...

M.A. KUTAL

Konya Karapınar'da NATO üssüne hayır!

• Karar verme yetkisi parlamentodadır!

NATO, Konya Karapınar ovasında **"Taktik Uçuş ve Silah Eğitim Merkezi"** adıyla, bir üs kurmaya hazırlanıyor. Kurulacak olan üsde, F.Almanya'nın alçaktan uçan ve radardan kaçabilen uçakları eğitime başlayacaklar.

SHP Konya İl Başkanı **Recai Ersoy,** Meclis Başkanlığı'na yazılı başvuruda bulunarak, kararın gözden geçirilmesini ve NATO üssüne karşı gerekli girişimlerde bulunulmasını istedi.

Yapılacak olan askeri yatırımın "hem bölge halkını, hem de ulusumuzu horlayıcı durumlarla dolu" olduğu belirtilen dilekçede, şu görüşlere yer veriliyor:

"Bu uçaklar ortalama 75 m. yükseklikten uçarak, uzmanların deyişine göre, 3 dakikalık uçuş sırasında, 3 milyon tonluk bir demir çelik fabrikasının bir günde çıkardığı gürültüye eşit desibelde gürültü çıkarmaktadırlar... Kanadalılar, yapılması düşünülen hava alanının çevresinde insanların olmadığını, ancak o bölgede yaşayan Ren geyiklerinin ürküp sayılarının azalacağını ileri sürerek, Almanların önerilerini kabul etmemişlerdir... Konya'nın belediye sınırları içerisinde kalan hava alanında yapılan uçuşlar ile insanlarda yorgunluk, sinir hastalıkları, kulak hastalıkları, erken doğumlar ve kalp hastalıklarından ölümler meydana gelecektir... Vatanın topraklarının, milli iradenin dışındaki güçlerin kararı ile yabancılara kiralanması olayı, bağımsızlığımıza vurulmuş bir darbedir... Türkiye'de karar verme yetkisinin yabancı basında dile getirildiği gibi, askerlerde değil, parlementoda olduğunu göstermek gereklidir. İnsana ve doğaya değer verilmesi gerekirken, bunu ikinci plana atan bir toplum olmayalım. Bizden sonraki kuşaklara karşı, bizden önceki kuşakların bıraktığı gibi özgür, **başı dik, ülkesi ile övünen bir vatan bırakalım."**

Öte yandan, SHP İl Yönetim Kurulu; ilçe örgütlerinin işbirliğiyle, 13 Aralık 1986 günü Karapınar'da konuyla ilgili bir toplantı düzenledi. Türker Alkan, Suphi Karaman, Özgen **Karayeğen** ve Karapınar Belediye Başkanı **Tevfik Çorakçı'nın** konuşmacı olarak **katıldığı toplantıda, tasarlanan NATO eğitim** alanının ulusal çıkarlarımıza ters düştüğü **kaydedildi.**

Verilen **haberlere** göre, **SHP** İl Başkanlığının **bu olumlu girişimleri** yanı sıra, **DYP İl** Başkanı **ve Konyalı** yurttaşlar **da NATO üssüne** karşı çıktılar.

Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği

Nükleer savaşa karşı anlamlı girişim

BARIŞ Savaşımının yığınsallaştığı ve pek çok ülkede farklı toplumsal kesimleri kucakladığı günümüzde, yeni bir atılım sağlık emekçilerimizden geldi. 30 Ocak 1987 günü hekim, diş hekimi, veteriner hekim, eczacı ve diğer sağlık mensuplarından oluşan 50 sağlık emekçisi tarafından **NÜKLEER SAVAŞIN ÖNLENMESİ İÇİN HEKİMLER DERNEĞİ** kuruldu. Başkanlığına **Prof.Dr. Leziz Onaran'ın getirildiği** dernek, "Nükleer savaş felâketinin sonuçları hakkında kamuoyuna uyarıcı bilgi yaymayı" amaçlıyor. Olası bir nükleer savaşın dünyanın yaşayacağı son salgın hastalık olacağını belirten dernek yöneticileri, dünya üzerinde yaşayan üç milyar insana yaşam ve ölüm şeklinde bir ikili sunulduğunu, böyle bir durumda hekimlerin ve tüm tıp mensuplarının yaşamı savunmalarının kaçınılmaz olduğunu açıkladılar. Tüm tıp mensuplarının üye olabildiği dernek, "Nükleer savaşın sonuçları hakkında bilimsel inceleme yapmayı, nükleer savaşın önlemesine ilişkin bilgileri derleyen bülten, belge, görsel-işitsel materyali hazırlamayı ve elde edilen bilgileri seminer, panel, açık oturum, sempozyum, konferans ve sergi" gibi etkinliklerle kamuoyuna sunmayı planlıyor. Geçici Yönetim kurulunda Başkan **Prof.Dr. Leziz Onaran'ın** yanında Başkan Yardımcısı **Dt. Ali Babaoğlu,** Genel Sekreter **Dr. Ferruh Yavuz,** Genel Sekreter Yardımcısı **Dt. Nurettin Özşuca, Hemşire Fatma Bayraktar, Doç.Dr. Selçuk Alsan, Dr. Yavuz Erkoçak, Dr. İldeniz Kurtulan, Dr. Uğur Cilasun, Prof.Dr. Gencay Gürsoy** ve **Eczacı Dr. Akın Çubukçu** bulunuyor.

Dernek yöneticileri, konu ile ilgili olarak yaptıkları açıklamada, ABD'nin Boston kentinde 1980 yılında kurulan **"Nükleer Savaşı Önlemek İçin Uluslararası Hekimler Birliği"**'nun amaçlarını benimsediklerini ve aynı amaçlar doğrultusunda ülkemizde bağımsız olarak etkinlik göstereceklerini belirttiler. İngilizce kısaltmasıyla IPPNW olarak bilinen Uluslararası Birlik, Amerika ve Sovyet doktorlarınca oluşturulmuş; barış yolundaki önemli girişimleri dolayısıyla, 1985 yılında **"Nobel Barış Ödülü"**'ne değer bulunmuştu.

31.SAYFADA SÜRÜYOR...

SHP'nin kurultay öncesi görünümü

GÜRBÜZ BARAN

MAYIS'ın ilk günlerinde SHP'nin, seçimlerin de yeraldığı, tüzük-program kurultayı yapılacak. Program için yapılan tartışmalar basına yansıdığı kadarıyla biliniyor. Önemli önerilerin getirildiği, kiminin kurultay kararına bırakıldığı, kiminin gereksiz bulunduğu... Ancak programın önemli ölçülerde değişeceği bugünden görülebiliyor.

Basına yansıyan ve daha çok yeralan tartışmalarsa, kuşkusuz tüzükte önerilen değişiklikler sonrasında yönetimde nasıl bileşimlerin oluşacağına yönelik. MKYK, ikiye ayrılıp, 20 üyeli Merkez Yönetim Kurulu ve 40 üyeli Merkez Karar Kurulu oluşturuluyor. Taslak benimsenirse, iki kurulun üyeleri kurultayda tek listeyle seçilecek, ilk yirmisi MYK'yı oluşturacak. Ayrıca Genel Başkan Yardımcılıkları da kaldırılıyor ve yetkileri genişlemiş bir Genel Sekreter seçiliyor.

İşte sorun da burada çıkıyor. Programa yönelik tartışmalar geriye itiliyor, yeni yönetim kurullarında kim olacak, Genel Sekreter kim olacak, öncelikle bunlar konuşuluyor. Basında da, olayları "daha iyi" anlatabilme kaygusundan olsa gerek, öncelikle ve belki de yalnızca bu kısım aktarılıyor.

Oysa ki, bir partiyi parti yapacak faktörlerin başında kuşkusuz programı gelir. Özellikle de; Türkiye'de, sosyal demokrasinin 70'lerle birlikte, biraz da Türkiye İşçi Partisi'nkitlelere yansıyan sol düşüncelerine fren oluşturma amacıyla CHP'nin programına girdiğini düşünürsek, buna 1980 alaborasını da eklersek; programın SHP için ne kadar önem taşıdığı da kendiliğinden ortaya çıkar. İsterseniz bir iki örnekle de açalım konuyu: SHP'nin son İstanbul il kongresinde başkanlığa adaylığını koyan Aydın Aybay, Yeni Gündem'e yazdığı bir yazıda, sosyal demokrasinin sınırlarını çizmeye çalışıyor, şöyle: "SHP'nin Markşçı bir parti olmadığını vurgulamak gerekir. SHP özgürlükçü olduğu için "anti-marksist" değildir; ama "nonmarksist"tir. Buna göre Markşçı ideolojiyi siyasal bir çözüm olarak kabullenmiş ve benimsemiş olanların SHP içinde politik mevki almalarına ve partiyi kendi ideolojilerinin aracı olarak kullanmalarına müsaade edilemez." Yazıda getirilen tek "çizgi" (sınır) bu. Gene SHP'nin MKYK üyesi İsmail Cem'in "Dünyada ve Türkiye'de Sosyal Demokrasi" adlı inceleme kitabına başvurursak, sosyal demokrasinin markşçı akımdan geldiğini görüyoruz. Marksı revize eden Bernştayn'ın düşüncelerinin sosyal demokrasinin ideolojisini oluşturduğunu anlıyoruz. Bu iki görüş de bugün SHP'de. Buna birkaç ilginç ve değişik düşünce de eklenebilir. Ancak yazımızın amacı bunları tartışmak değil. Örneğin "bankaların devletleştirilmesi" sorununu programına koyup koymamayı tartışırken, SHP'nin, tartışmaları hangi temellerde yürütmesi gerektiğini göstermek için ele aldığımız bir konu. Ama sanmıyoruz, tartışmalara bunlar giremiyor, SHP'nin programı pragmatist bir anlayışla, günübirlik çözümlere ve anında geliştirilen sesli düşüncelere dayanarak hazırlanmaya çalışılıyor. Çünkü "çok daha önemli" olan, yönetimin nasıl belirleneceği, "güçlü" Genel Sekreterin kim olacağı!

SHP, kendisi böyle bir tartışmayı yeğliyorsa, o zaman bize de, GÜN okurlarına SHP içi grupları, dedikodu düzeyini aşan birnesnellikle aktarmak görevi düşüyor. SHP'de kimler var, yönetim için nasıl yarışıyorlar?

SHP İÇİNDEKİ GRUPLAR

Parti içinde iktidar mücadelesi veren gruplardan biri, kendilerini **Baykalcı** diye adlandırıyor; tüzük-program kurultayının seçimsiz olmasını istiyor. Çünkü Deniz Baykal'ın yönetimde yeralması için "yasaklı" süresi mayıs başında bitmiyor. Grubun diğer isimleri Nail Gürman, Cemal Seymen, Genel Sekreter Yardımcıları Güler Tanyolaç, Enis Tütüncü, Genel Başkan Yardımcısı Fikret Ünlü. Uzak amaçları, Baykal'ın ilk kurultayda Genel Sekreter olması. Belki ilerde Genel Başkan da olabilir diyorlar. Baykal'ın "kişisel" durumu ve geleceği grubun temel hedeflerini belirliyor. Bu grup içinde partinin konumu ve ilkeleri bundan sonra gelebilir.

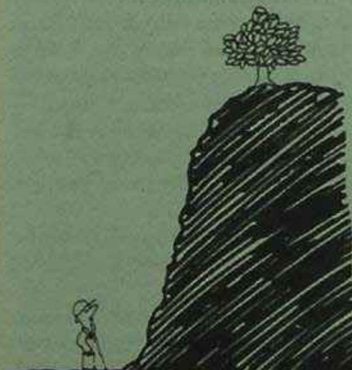
Öne çıkan bir ikinci unsur da, **Aydın Güven Gürkan** ve O'nun başkanlık isteği. Kimileri, "başkanlık istiyor olsaydı, neden birleşme aşamasında özveride bulundu" diyebiliyor. Ancak genel kanı o zaman için Gürkan'ın pek de yapabileceği birşey kalmadığı yolunda. İnönü'ye göre daha iyi konuşması ve etkilemesi, Gürkan yanlılarının tek malzemesi. Gürkan'ın ilk aşamadaki hedefi, "güçlü" Genel Sekreterlik. Bu-

nun için de savaşımı, Baykal ve Fikri Sağlar'ın önüne geçebilmek. Önceleri geçici olarak düşünülen Sağlar'ın kısa sürede attığı adımlar, parti içi dengeleri iyi kurabilmesi, "yıpranır gider" düşüncesindeki Gürkancıları ciddi biçimde endişelendiriyor. Gürkan'ın asıl talihsizliğiyse, gücünü TBMM grubu ve bu grubun partinin sağ kanadını oluşturması. Bir kısmı "sola kaydı" diyerek, DSP'ye gidenlerin benzerlerine dayanarak yola çıkmanın güvenilir olmadığını Gürkan da biliyor. Ancak bu grubun dışında yalnızca Genel Başkan Yardımcısı Barış Can, Erzan Erzurumluoğlu ve daha önceleri sol grupla hareket eden Hızır Ekşi ile birlikte olabildiği biliniyor.

TBMM grubu içinde ağırlık koymaya çalışan bir ekip de, çoktandır işçilikle ve işçilerle ilgileri kalmamış olan **"işçi kökenli sendikacılar"** adıyla anılan grup. Danışma Meclisinden gelen Feridun Şakir Öğünç ile Abdullah Çakırefe tüm politikalarını antikomünizme dayıyorlar ve "parti sola çekiliyor" diyorlar. Türk-İş yönetiminin, Şevket Yılmaz'ın adına sosyal demokrat çalışma yapıyorlar. SHP'nin, DİSK'in 20. kuruluş yıldönümü kutlamaları için yaptıklarını da açıktan kınıyorlar. Bu grubun parti içindeki çalışması, diğer grupların aksine, açıktan söylenen "ideolojik" ayrılığa dayanmakta.

Grup niteliği taşımasa da, SODEP oluşumundan beri MKYK'de yeralan ve birkaç kişiden oluşan bir ekip daha var ki, bunlar yerlerini çaba göstermeksizin, **'İnönü'nün kontenjanından'**sağlıyorlar. Çoğu yine aynı biçimde 12 Mart döneminde de bakanlık yapmışlardı.

Sosyal demokrasi program tartışmalarında ya kitle mücadelelerini temel alacak ya da soyut söylemlerle bocalamayı sürdürecek.

SHP içinde **programa yönelik önerileriyle ve güncel politikadaki çıkışlarıyla dikkati çeken ve ilkesel davranışlar içinde görünen grupsa, "sol kanat".** Yakup Kepenek, Muzaffer Saraç, Cüneyt Canver, Cahit Angın, Cahit Talas, Mustafa Gündeşlioğlu, Tevfik Çavdar gibi isimlerden oluşan bu grup, partinin "sol sosyal demokrat" çizgi izlemesi gerekliliğini belirtiyor. Kişilerin değil ilkelerin yaşama geçirilmesi kavgasının verilmesini istiyorlar.

Şu ana kadar gruplardan ayrı davranan Ankara İl Başkanı Ertuğrul Günay'ın ve ekibinin de bu grupla birlikte davranmaya başladığı görülüyor. İstanbul ve İzmir il örgütleriyle de dayanışmayı sağladıkları gözleniyor. Üç il örgütünün bu dirsek temasında, Gürkan'ın ve Baykal'ın kişisel davranmayı yeğlemeleri de etkili oluyor. Sol grup, İnönü'nün başkanlığının da tartışılmasını düşünmüyor.

SHP içinde **kaba çizgileriyle bulunan gruplar bunlar. Ancak tek başına grup gibi davrananların varlığı da kuşku götürmez. İlk akla gelen isim de İsmail Cem. Cem herzamanki gibi, hem parti içinde, hem üstünde olmayı yeğliyor.**

Erdal İnönü'nün **bunca grup arasında** nasıl bir denge **kuracağı** ise, şu anda bilinemiyor. **Ancak çok yorulacağı kesin.**

BEKLENTİLER NE KADAR KARŞILANACAK?

SHP'nin 21-22 Şubat'ta yaptığı toplantısında çeşitli delegeler, "iç çekişmeleri bırakın, gruplar olmasın, taban kuşkuyla bakıyor", dediler. Bize göre yalnızca iyi niyet dileğinden öte gitmeyen bir çağrı. Sosyal demokrasi hem kendi içlerinde hem dışında tartışılacak. Türkiye ve benzeri sosyo-politik yapılarında sosyal demokrasinin olup olamayacağı, geleceği karşılayıp karşılamayacağı tartışılacak. Bu tartışmaya SHP kendi içinde de başlayabilirse, programını bu doğrultuda yazabilirse yerine oturacak. Ulusal bağımsızlığı kendine tabular koymadan, ABD ilişkileriyle, NATO'yla birlikte tartışabilirse, demokrasiyi tekellerin varlığıyla birlikte masaya koyabilirse, gelişkin ve kalıcı bir demokrasi için tekellerin ekonomik egemenliklerinin kırılması gerektiğini kavrayabilirse, barışın güvercin resimlerinden indirilip, **ancak mücadele ederek gerçekleşebileceğini görürse... kuşkusuz kitlelerle ve kitle mücadeleleriyle ileri bir politika izleneceğini ve sol güçlerle eylem birliğine girmeksizin de iktidar olamayacağını görürse, kitlelere güven veren bir parti olabilecek. Bunun için de kanımızca daha epey zamana gerek var.**

ÖZAL BAĞIRIYOR: "BEN İŞÇİ DÜŞMANIYIM"

BAŞBAKAN Özal'ın işçilere karşı neler düşündüğü bilinmez değil. En saldırgan işveren örgütü MESS'in başkanlığını yaptığı günlerde işçiye nasıl bakıyorsa, şimdi de aynı bakış açısını koruyor. 1979'larda ne ise, 1987'lerde de o. Bir başka anlatımla, hâlâ "12 Eylül öncesinde" duruyor.

12 Eylül döneminde Özal, ekonomik işlerden sorumlu başbakan yardımcısı idi. 1983 seçimlerinde "tek başına kazandı" ve bu kez de ekonomik işlerden sorumlu başbakan oldu. Yürütmenin bir numaralısı olarak, "siyasi işlerin" başkaları tarafından belirlenmesini, esnekliği gereği içine sindirdi. Bu rahat görünümünü hiç bozmadan sürdürdü. Ta ki, önce İzmir'de, sonra da Ankara'da iki işçi ile konuşana kadar. İzmir'de ANAP il başkanı Atilla Yurtçu'nun fabrikasında çalışan işçi Özal'a: "41 bin lira maaş alıyorum, geçinemiyorum," deyince Özal parladı, "Çok bile alıyorsun". Ankara'da Durmuş Ünal isimli işçi, "28 bin lira alıyorum, 22 bin lira ev kirası veriyorum, kalan 6 bin lira ile geçinemiyorum. Açım," dedi. Sakin ve esnek görünümlü başkanımız, "Yalan söylüyorsun, senin reyine ihtiyacım yok, hadi yürü. Daha önce kime oy veriyorsan yine ona oy ver," diyerekten, işçiyi kovdu. Bilindiği gibi işçi Durmuş Ünal iki kez oyunu Özal'a vermişti.

Akıllı olan bir politikacı böylesine gaflar yapmaz. Ama Özal'ın işçiye olan nefreti, bütün bunların üzerine çıkabilecek şiddette. Seçimleri riske etme pahasına bile, işçi düşmanlığını gizleyemiyor. Adeta "Ben bir işçi düşmanıyım," diye bağırıyor.

HAMİT ÇULHA/Üsküdar

"Belirtiler ve kanıtlar, işkencenin devlet eliyle organize edildiğini doğrular niteliktedir..."

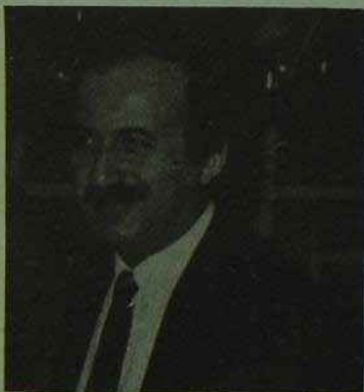
Konuşan: Cemil Turan

SOSYAL Demokrat Halkçı Parti (SHP) gerek 1982 Anayasası konusundaki görüşlerinde yaptığı değişmeler, gerek TBMM'de daha etkin bir muhalefete yönelme kararı, gerekse partinin temel belgelerinde değişiklik yolundaki çalışmaları ile kamuoyunun ilgisini çekiyor. Bu noktalarda ve güncel gelişmeler üzerine SHP Genel Başkan Yardımcısı Barış Can'la görüştük.

Gün: Ocak ayı içinde SHP Anayasa Komisyonu İnönü'ye sunduğu raporunda, "1982 Anayasasının birtakım düzeltme ve iyileştirmelerle demokrasiye ve hukukun temel ilkelerine uygun duruma getirilmesinin olanaksız olduğu"nu vurgulayarak, "temel anlayışı, yapısı ve dili bakımından Anayasanın tümüyle yeniden düzenlenmesi zorunludur" görüşüne vardı. Bu, SHP'nin daha önceki görüşlerinde bir değişiklik anlamına geliyor. Anayasa konusundaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Barış Can: Anayasa hazırlanış, kabul ediliş biçimiyle katılımcı, demokratik değildir. Sıkıntı buradan kaynaklanıyor. Öncelikle olağanüstü dönemde çıkarılan birtakım yasaların bu Anayasaya bile aykırılığı iddiası sözkonusudur. Oysa Anayasanın kendi içinde yeralan bir hükmü bu çarpıklığın düzeltilmesini emretmektedir. 35 dolayında olan ve temel hak ve özgürlüklere ilişkin yasalar böyledir. Bu yasaların taranıp Anayasaya uygun hale getirilmesi meclisin temel görevidir, yapmazsa vebal altında kalır. Bu, hükümetin, yürütmenin en büyük ayıbı, kusurudur. Bir örnek vereyim: Biz SHP olarak teklifler getirdik, birisi 1402 sayılı yasayla ilgili benim ve arkadaşlarımın teklifiydi. Yargı yolunun 1402 sayılı yasayla Sıkıyönetim Yasasıyla işlerine son verilenlere açılması yolundaki teklifimiz, kabul edilmedi. Hiçbir komisyonda karşı görüş getirilmemiştir. Başları öne eğik biçimde bu yasa teklifini reddetmişlerdir. Oysa Anayasanın 125. maddesi yargı yolunun herkese açık olduğunu söylemektedir.

Uzlaşmadan yanayız, ancak biz uzlaşmayı öncelikle bir seçim sonrasında oluşan Meclisin Anayasa konusunu gündeme getirmesi olarak anlıyoruz. 12 Eylül'ün izlerini silmek bakımından. Yasalara salt 3-5 kişi açısından da bakmıyoruz. Bunu demokratik kitle örgütlerinin önündeki tüm engellerin kaldırılması olarak anlıyoruz. Demokratik kitle örgütlerinin siyaset yapmalarını önleyen yasaklar kalkmalıdır. Ben kiminle siyaset yapacağım önümüzdeki seçimde, SHP olarak Anayasanın antidemokratik bütün hükümlerinin değişmesi görüşündeyiz.

Barış Can: "Tüm ikili anlaşmaların gözden geçirilmesinden yanayız, jeopolitik ve sosyo-ekonomik durumumuz gözönüne alınarak."

Gün: Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması (SİA) ve diğer ikili anlaşmaları hükümet Meclisten ve kamuoyunun gözünden kaçırmaya çalışan bir tutumda. Meclisteki muhalefet çalışmalarınız içinde bu konuda bir girişiminiz olacak mı?

Can: Tüm ikili anlaşmaların gözden geçirilmesinden yanayız. Jeopolitik ve sosyo-ekonomik durumumuz dikkate alınarak. Çünkü Türkiye'nin dış politikası arabesk bir modele dönüşmüştür. Çağdaş Batı uygarlığına ulaşmak için demokratik süreçte verilen tüm çabalar, giderilemeyecek yaralar almıştır. Bu anlaşmaların ülke çıkarlarına uygun olarak en azından gözden geçirilmesinden yanayız. Meclis'te bu konu bundan sonraki çalışmalarımızda gündeme getirilmeye çalışılacak.

Gün: İşkence olayları üzerine İnsan Hakları Derneği'nin hazırladığı bir raporu açıklaması ve işkencede ölenlerin gerçek rakamlarını bildirmesinden sonra Fikri Sağlar bu konuda meclis araştırması isteneceğini açıkladı. SHP işkencenin önünü kesilmesi için neler yapmayı tasarlıyor?

Can: Biz öteden beri şunu savunuyoruz. İşkence insanlık suçudur. Ancak işkenceye yaklaşım bu kalıptan çıkmalı artık. Önemli olan, devlet eliyle organize edilmiş, işkence odakları var mıdır? Hükümet bu konuda ne dereceye kadar duyarlıdır? Biz duyarlı olduğuna inanmıyoruz. En son Şebinkarahisar olayında savcı beş polis memuru için toplam 120 yıl hapis istedi. Demek ki var böyle olaylar. Toplum hükümet eliyle işkence odaklarına itiliyor mu? Bunu ortaya çıkarmak önemlidir. Belirtiler yurttaşların yaptıkları ihbarlar, mağdurların sundukları kanıtlar bunu doğrular niteliktedir. Biz bunu ortaya koyarak halkta kaybolan "saygın devlet" kavramını yeniden sağlamaya çalışıyoruz.

Biz işkencede siyasal sorumluluk görüyoruz. Ortadaki kanıtlar bu yöndedir.

İşkenceyi başından beri Meclise getirdik. Şimdi İnsan Hakları Derneği'nin açıklamasından sonra meclis araştırması isteyeceğiz. Belki hükümet için bu konuda gensoru da vereceğiz. ●

Güney Dinç

"Avrupa'da Komisyon'un ve İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararlarını yerine getirmeyen hiçbir hükümet görevde kalamaz..."

Konuşan: İdris Lütfü Melek

TÜRKİYE, 1954'de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni onaylamış, ancak, bireysel başvuru hakkını tanımamıştı. Geçtiğimiz ay içinde, tartışmalı olacak kısıtlamaları da olsa, bu hak tanındı. Konuyla ilgili olarak, bu konuda bir kitap da hazırlanmış olan Güney Dinç'le yaptığımız görüşmeyi yayınlıyoruz. Dinç, "AET'e tam üyelik için uğraşılan günlerde, bu karar tümüyle dış dürtülerin sonucudur." diyerek başladığı görüşmede, özellikle konunun teknik yanlarına ilişkin olarak şunları söyledi:

Gün: Bireysel Başvuru Hakkı'yla ilgili kısaca bilgi verir misiniz?

Güney Dinç: Bu yöntem, insan hakları ihlallerine karşı uluslararası düzeyde benimsenen en etkili denetim yoludur. Kişi, ulusal hukukun ötesinde, uluslararası hukukun öznesi durumuna getirilmektedir. Avrupa Konseyi'nin 21 üyesinden 19'u, bireysel başvuru hakkını kabul etmiştir. Şimdi onlara Türkiye de katılıyor. Kamusal uygulamalardan yakınan kişiler, haklarını aramak için, önce o ülkenin yasalarına göre yetkili organlara başvuruyorlar. Bütün iç hukuk yollarının tüketilmesine karşın, haklarını alamamışlarsa, bir dilekçeyle Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na başvuruyorlar. Bu dilekçelerinde olayı ve geçirdiği aşamaları anlatıp, sorunun çözümünü istiyorlar. Kanıt ve belgelerin dilekçeye eklenmesi gerekiyor.

Komisyon ilk değerlendirmede, yakınmaların "incelenebilir" nitelikte olup olmadığına karar veriyor. Dilekçe incelenebilir nitelikteyse, önce ilgili hükümetle "dostça çözüm" yollarını arıyor. Uzlaşma sağlanamazsa, raporunu Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne veriyor. İlgili devlet üç ay içinde Komisyon kararına karşı uyuşmazlığı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne götürülebiliyor. Türkiye, yalnız Komisyon'un yetkisini kabul etti, bireysel başvuruların İnsan Hakları Mahkemesi'ne götürülmesini benimsemedi. Bu durumda, Komisyon'un ve daha sonra da Bakanlar Komitesi'nin aldığı kararları uygulamak zorunda kalacaktır. Tabii, eğer Avrupa Konseyi içinde kalmak istiyorsa.

Gün: İnsan Hakları Komisyonu'nun ve ardından Bakanlar Komitesi Kararı'nın uygulanmaması, her hangi bir yaptırıma bağlı mı? Kararlar uygulanmazsa ne olur?

Dinç: Uygulanmaması, Avrupa Konseyi'nin çöküşü demektir. Avrupalılar, bu kuruluşu geliştirip yaşatmak istiyorlar. Bu anlamda Komisyon kararlarının yaptırımının olmadığı söylenemez. Avrupa'da Komisyon'un ve İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararlarını yerine getirmeyen hiçbir hükümet görevde kalamaz. Türkiye'de böyle bir kamuoyu denetimi kurulamadığı için, Komisyon kararlarının uygulanmaması, seçimleri ve iktidarları şimdilik büyük ölçüde etkilemeyecektir. Ancak bu kez de, Avrupa ülkeleri ile olan çelişkiler yoğunlaşacak ve uluslararası organların kararlarını uygulamamak, uluslararası eleştiri ve kınamalara neden olabilecektir. Bu tartışmalar Konsey üyeliğinden çıkarılmaya kadar gidebilecektir.

Gün: Kısa iki soru daha. İşkence konusu başvuru sınırları içinde mi? Genel olarak bu hakkı kullanmamız için yasal yeni düzenlemeler gerekecek mi?

Dinç: İşkence konusuna ardına kadar açıktır. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin son kararında da belirtildiği gibi, işkenceden devlet sorumludur. Kolay yoldan suç kanıtlarını bulmak ya da düzmece kanıtlar derlemek için, insanlara işkence yapılıyor. İşkencenin önlenmesi, soruşturma yöntemlerinin düzeltilmesinden geçer. Gözaltına alınan kişi, yanında avukatı olmadan sorgulanmamalı. Hukuka aykırı yöntemlerle toplanan kanıtlar geçersiz sayılmalıdır. O zaman, işkence özendirici olmaktan çıkacaktır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin savunma hakkına ilişkin pekçok kararı vardır. Bu kararlardaki güvenceler bizde de uygulanırsa, işkence bir sistem olmaktan çıkar.

Diğer sorunuz için de yanıtım, kanımca yeni yasal düzenlemelere gerek olmadığıdır. Ancak hukuk sistemimizin baştan sona gözden geçirilmesi gerekliliği de ortadadır. ●

Türkiye, yalnız Komisyon'un yetkisini kabul etti, bireysel başvuruların İnsan Hakları Mahkemesi'ne götürülmesini benimsedi. Bu durumda, Komisyon'un ve daha sonra da Bakanlar Komitesi'nin aldığı kararları uygulamak zorunda kalacaktır. Tabii, eğer Avrupa Konseyi içinde kalmak istiyorsa.

Hukukun üstünlüğü tartışılır

BAYRAMPAŞA Sağmalcılar cezaevindeki tutuklular uzun bir süreden beri mahkemeye gidiş gelişlerinde ve Adliye nezaretlerinde kaldıkları süre içerisinde insan haklarıyla bağdaşmayan uygulamalara hedef olmaktadırlar.

Ortaçağda kölelerin vurulduğu zincir benzeri ve sevk zinciri diye adlandırılan bir zincire, 15-20 tutuklunun hepsi birden vurulmakta, gün boyu bu zincire bağlı olarak oturulmakta. Kimi nezarethanelerde oturacak herhangi bir şey bulunmadığı için, sabah saat 9.30'dan akşam 18.00-19.00'a kadar bu şekilde ayakta bekletilmektedir. Bileklerimizde ve ellerimizdeki kan dolaşımının normalleşmesi için, kelepçelerin biraz gevşetilmesi istemleri, bir sürü demir kapı arkasında olmamıza ve tutuklu başına enaz iki askere rağmen "güvenlik" gerekçesiyle reddedilmektedir. Bütün bunların yanısıra en doğal insani ihtiyaçlarımızdan olan tuvalete çıkma, çay, sigara, su vb. ihtiyaçlarımız keyfi olarak yasaklanmakta, verilmemektedir.

Kısacası görevlilerin "güvenlik önlemi" gerekçeleri güvenlik önlemi olmaktan çıkmış olup, işkenceye, fiziksel bir cezalandırmaya dönüşmüş ve savunma hakkımızı fiilen ortadan kaldıran boyutlara ulaşmıştır.

Biz tutuklular, derdimizi anlatacak sorumlu bir kişi veya kurum bulamamaktayız. İşkencenin anayasaca yasaklanmış olduğu bir ülkede biz tutuklulara yönelik bu tür uygulamalara ne ad vereceğimizi bilemiyoruz.

En son olarak da 30 Ocak 1987 günü yargılandığım bir dava nedeniyle, tutuklu bulunduğum Sağmalcılar cezaevinden, diğer tutuklularla beraber Fatih Adliyesi nezarethanesine götürüldüm. Duruşma sıram geldiğinde, duruşma salonuna götürülmem için, görevli assubayca, ellerimin arkadan kelepçelenmesi için diğer görevli askerlere talimat verildi. Ben uzun süren tutukluluk dönemimde enaz 20 defa mahkemeye çıktığımı ve şimdiye kadar böyle bir uygulamaya rastlamadığımı, arkadan kelepçelenmemin insanlık onurumu rencide edeceğini, üstelik tehlikeli bir sapık katil ya da cani olmadığımı, bu uygulamanın akli dengesi yerinde olmayan delilere yapıldığını söyledim ve ellerimin önden kelepçelenmesi için ısrar ettim. Bunun üzerine görevli assubay ve dört jandarma üzerime saldırarak tekme ve yumruklarla yere yıktılar. Yüzükoyun yere yatırarak ve ellerimi zorla arkama kıvırarak, kelepçelerin ellerime şiddetli acı vereceğini bilmelerine rağmen, kelepçeleri sıkabilecekleri en son noktaya kadar sıkarak, kelepçelediler. Bu arada da görevli assubay aileme ve eşi-

15. yılında, 12 Mart

12 Mart savcısı Baki Tuğ'un ağzından işkence itirafları

BUNDAN tam 15 yıl önce, "sosyal uyanış ekonomik gelişmeyi aşmıştır" diyen Genelkurmay Başkanı Tağmaç önderliğindeki ordu üst kademesi tarafından, demokrasiye "hayır" denilmişti. Yaklaşık iki yıl süren bu dönem boyunca sol güçlere karşı "yıldırım" operasyonları" düzenlenmiş, binlerce yurtsever gözaltına alınmış, yargılanmıştı.

"Kendisi için bir şey istemeksizin, yalnızca yurtsever oldukları için" suçlanan üç devrimci-demokrat, **Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan, Yusuf Aslan** idam edilmişlerdi. Ülkenin tek sol partisi TİP kapatılmış, yöneticileri 15'er yıla varan cezalara çarptırılmışlardı. DİSK'in çalışmaları fiilen durdurulmuştu... Bunlar "hafızayı beşer nisyan ile maluldür" diye, geçmişi geçmişte bırakanlara karşın henüz çok taze anılarla akıllarda duruyor. Çünkü üzerine Ecevit'in isteğiyle çekilen sünger nedeniyle, henüz dönem yargılanmadı, tartışıldı ama, sonuçlanmadı.

İşte tam 15 yıl sonra dönemin ünlü savcısı (bugün DYP Genel Başkan Yardımcısı'dır), İnsan Hakları Derneği'nin 12 Eylül'de "kaybolanlarla" ilgili yaptığı açıklamaya, konunun muhatabıymışçasına doğrudan saldırdı:

"Keyfi ve zevk için yapılan işkenceye tabii ki karşıyız. Ama polisimiz yakalanan eşkiyayı, soyguncuyu nasıl konuşturacak? Cinayet işleyen, soygun yapan devlet düşmanları karşısında eli kolu bağlı durulamaz."

Ne diyelim, Baki Tuğ DYP'ye hayırlı olsun, sözleri de yargılanmamış, tartışılıp sonuçlandırılmamış bir dönemin dosyasına 1 no'lu belge olarak konulsun.

me yönelik en aşağılık hakaretleri ve küfürleri etmekten geri kalmadı. Daha sonra da sürükleyerek nezarethaneden dışarı çıkardılar. Bütün bunlara nezarethanedeki diğer tutuklular şahittir.

Demokrasiyle yönetilen ve "hukukun üstünlüğü tartışılmaz" diye söylenen bir ülkede tutuklulara dayak atmak küfür etmek görevli assubayın yetkileri dahilinde midir? Eğer böyle bir yetkiye sahip değilse neye kime hangi yasaya dayanarak bu aşağılık insanlık dışı olayı gerçekleştirmektir.

Hak, hukuk, adalet dağıtan bir kurum olarak bilinen adliye binası nezarethanesinde böyle bir olayın meydana gelmesi, tutuklular genelinde düşündürücüdür.

Suçluluğu bile kanıtlanmamış tutuklulara yönelik insan haklarıyla bağdaşmayan bu uygulamaları ve şahsıma yönelik fiili saldırı olayını şiddetle protesto ettim.

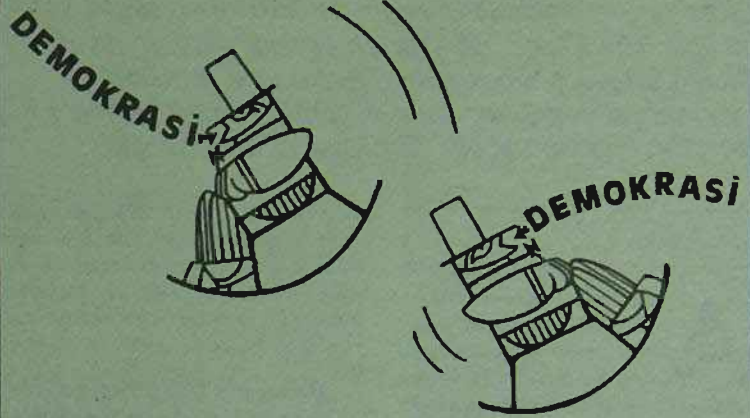
Konuyla ilgili olarak adelet bakanlığının İstanbul Cumhuriyet Savcılığına, ayrıca Eyüp ve Fatih Cumhuriyet savcılıklarına dilekçe ile suç duyurusunda bulunmaları için dilekçe vermiş bulunuyorum.

Kamuoyunun cezaevlerinde tutuklu ve hükümlü mahkumlara yönelik sistemlice uygulanan baskı ve işkencelerinde ilgili duyarlılığının diri tutulması ve sahipsiz olmadığımızın, bu tür baskı ve işkencelere boyun eğmeyeceğimizin bilinmesi için, üzerimize düşen tüm sorumlulukları yerine getireceğinizden hepimiz eminiz. ●

CİHAT KAYA

Doğu'daki bu baskı nedir?

YAŞANTIMIZ, belirlemediğimiz fakat uymaya zorunlu olduğumuz pekçok yasakla sürüp gidiyor. Günlük yaşantımızın bu zorunluluklarla dolu yanı arttıkça, "bir o kalmıştı" dediğimiz şeyler de elimizden alınmak isteniyor.

İşte Bitlis'te Şerif Kocaman'ın yaşadıkları. Kocaman ailesi yöredeki pekçok insangibi, yazın gölgede elli dereceye varan sıcaklardan korunmak için her yıl yaylaya çıkıyor. Bir yaz yaylada doğan kızına yörede yayla anlamına gelen "Zozan" adını koyuyor Şerif Kocaman. Yıllar sonra da kızına koyduğu isim yüzünden mahkemelere çağrılıp, kızının ismini değiştirmesi "isteniyor". Bir tek Şerif Kocaman'ın başına gelmiyor bu; yöredeki pekçok kişi değişik zamanlarda aynı uygulamayla karşı karşıya kalıyor. "Türkçe olmadığı için" pekçok ismin değiştirilmesi isteniyor.

1987 sayılı Nüfus Kanunu'nun 16/4 maddesine göre, çocuklara koyulacak isimlerin "milli kültürümüze, ahlak kurallarına, örf ve adetlerimize" uygun olması gerekiyor. Bu durumda, doğu ve güneydoğu bölgelerimizde yaşayan insanların konuştukları dilde ya da yöresel anlamı içerecek biçimde isimler taşımamaları, Nüfus Kanununa "aykırı" davranmamaları isteniyor. Türkçe olmayan isimler mahkeme yoluyla değiştiriliyor ve kürtçe isimler, türkçeleri ile yer değiştiriyor. 25 yaşında beş çocuk annesi Zozan'ın adı devletin yasal kurumlarında Gülnaz olarak geçiyor.

Nokta dergisinin 15 Şubat tarihli sayısına göre, Bitlis Emniyet Müdürü, 21 Mayıs 1986 tarihinde Cumhuriyet Savcılığına ulaştırdığı raporunda, "Bu yörede yaşayanların çoğunun bölgesel özelliklerini korudukları ve bölge dilini kullandıkları, bu nedenle de çocuklarına Kürtçe isimler verdiklerinin belirlendiği"ni söylüyor.

O halde, "bölgesel özelliklerini mi koruyorlar", Tunceli ilinden başlanır, 442 köyün yarısı Mersin, Antalya, Muğla ve İzmir'e yerleştirilir. Yasalarda dayanağı olan bu zorunlu göç ile aynı zamanda "bölgesel dilleri de" unutturulur. Sonra da bu göç Erzincan, Bitlis köyleri diye devam eder. Çocuklarına kürtçe isimler mi koyuyorlar, mahkeme açılır, hemen türkçesi ile değiştirilir.

Ülkemizde "milli kültürümüzün ve bütünlüğümüzün" sağlanamadığı yerler var. Ama işi kılıfına uydurup, pekçok keyfi uygulamaya olanak sağlayan 1982 Anayasası da var.

Yeni sağlık yasa tasarısının yasalaşması önlenmelidir

7 Şubat'ta Ankara'da yapılan toplantıda Ankara Tabip Odası'nın ve hekimlerin hayır dedikleri yeni sağlık yasa tasarısı için, Özal: "üç yılın en önemli yasası" diyor. Çünkü ortaya çıkacak olan "yeni sağlık piyasası" toplumun tümünü karşısına alıyor, ekonomik olarak işibitirilen halkın sağlığı da piyasaya düşürülüyor.

ONUR CAN

ANAP iktidarının halk aleyhine uyguladığı politikaların sağlık ile ilgili bölümü açığa çıktı. Geçtiğimiz günlerde TBMM'ye sunulan tasarı, Başbakan Özal'ın da söylediği gibi ANAP hükümetinin üç yıldır çıkarttığı yasaların en önemlisi olacaktır.

YASA NE GETİRİYOR?

Yeni Sağlık Yasası, **hastası ile, sağlamı ile tüm toplumu bir kâr alanı, toplumun sağlığından sorumlu sağlık emekçilerini de kâr aracı olarak değerlendiriyor. Bütün kamu sağlık kuruluşları, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın saptayacağı formüller çerçevesinde 'Sağlık İşletmeleri'ne dönüştürülecek, bu işletmelerde çalışan ve fiilen sözleşmeli olmak durumunda bırakılan personelin ücretleri, sağlık hizmetleri karşılığında elde edilen gelirlerden ödenecektir. İşçilerden, memurlardan, toplumun değişik kesimlerinde çalışan emekçilerden toplanan primler, merkezi bir fonda toplanacaktır. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, hekim ve hekim dışı sağlık personelini meslekten çıkarabilme yetkisine sahip olacaktır.**

Sağlığı, piyasada satılan herhangi bir mal olarak gören kapitalist yaklaşım yasa tasarısında **'daha fazla prim ödeyene, daha fazla sağlık hizmeti'** sloganı ile ortaya çıkmıştır. Bu slogan, tüketime yönelik eşitlikçi anlayış üzerine oturmaktadır. Ancak böyle bir yaklaşımın gerçekten eşitlikçi olması mümkün değildir. Çünkü toplumda herkesin gelir düzeyi bir değildir. Toplumumuzun **gelir dağılımındaki açık ve geniş dengesizlik, böyle bir eşitliğin kurulmasını başından engellemektedir.** Kaldı ki, toplumu **oluşturan bireylerin gereksindikleri sağlık hizmeti nicelikleri farklıdır.**

Bir sigorta kurumuna, sandığına prim ödeyen ücretli, gerektiğinde, yerleşim birimindeki Sağlık Ocağına gidecektir. Gerek görülürse bu aracılıkla hastaneye gönderilecektir. Hastanede hastalığın tetkik ve tedavisi için gereken her türlü harcama yapıldıktan sonra faturası yeni kurulacak Genel Sağlık Sigortası Fonuna gönderilecek, ödeme bu fondan yapılacaktır. Bu fon, hasta olsun veya olmasın tüm ücretlilerin ödediği primlerden oluşmaktadır. Yani, bir başka deyişle ücretliler, bir gün hastalanabilmek olasılıklarına karşı sürekli ücretlerinin bir bölümünü fona akıtmaktadırlar. Fonun esas geliri budur. Çeşitli nedenlerle ilk basamak hizmetini kullanamayanlar, ek bir ücret ödeyerek, hastane hizmetlerinden yararlanabilecek ve bu yolla ödenen paralar fonun büyümesini sağlayacaktır.

İşçinin, memurun, genel anlamı ile emekçinin ödeyeceği paralarla ayakta duran sistemin işletilmesinin kaçınılmaz sonucu, ödenen primlerin artışıdır. Bunun iki nedeni vardır. Bir kere, tedavi edici hizmetlerin ağırlıkta olduğu bir modelde, sürekli artan tedavi giderleri bunu zorunlu kılacaktır. Yıldan yıla artırılan SSK primleri canlı bir örnektir. Diğer yandan, herhangi bir sigorta kapsamına alınamayan ve bu nedenle prim toplanamayan toplumsal kesimlerin tedavi giderleri her türlü sağlık harcamalarının buradan karşılanması merkezi fonu eritecektir. Böylece kısa bir süre sonra ücretliler, kendi primlerini ödedikleri gibi, pratik nedenlerle prim toplanamayan kesimlerin de primlerini öder duruma geleceklerdir.

Sistemin işlemesinin bir başka vazgeçilmez sonucu hastane hizmetlerinin daha 'pahalı' hale gelmesidir. Sağlık işletmeleri, 'kâr etmek zorunda olan kuruluşlar' olduklarından, teşhis, tedavi ve rehabilite edici hizmetler karşılığında ödenmesi gereken paralar artacak, hizmetin gerektirdiği parayı sigorta kanalından ya da nakit olarak ödeyemeyenler için, gerçekleşmesi şüpheli bir dizi bürokratik işlem zorunlu kılınacaktır.

Sistemin bu biçimde işlemesi uzun erimde, kamu sağlık kurumlarının yok olmasını ve **'yeni bir sağlık piyasasının'** oluşumunu getirecektir.

SONUÇ

Yeni Sağlık Yasa Tasarısının hazırlanma süreci, tasarının 'halk düşmanı' yönü hakkında kesin bir fikir vermektedir. Tasarı, aylardır savaş planı gizliliğinde kamuoyundan ve ilgili meslek kuruluşlarından saklanmış, konunun güncelleşerek tartışılmasından açıkça çekinilmiştir. Şimdi de yıldırım hızı ile yasalaştırılmaya çalışılmaktadır. Bilinmektedir ki, halk aleyhine olan politikalar açığa çıkarıldıkça, beraberinde toplumsal muhalefetin oluşumunu da getirmektedir. Yapılması gereken Tabip Odalarının başlattığı tasarıya karşı muhalefetin siyasal partileri, sendikaları, tüm demokratik kitle örgütlerini kapsayarak genişlemesi ve sürekli yükseltilmesidir.

İktidarın karar alma süreçlerinde her türlü toplumsal örgütlenmebiçimlerindışlayabildiğine ilişkin pek çok örnek yaşandı. Ama bu durum, tasarının yasalaşmasına karşı çıkmanın anlamsızlığını değil, tersine bu yoldaki savaşımın onurlu ve çetin karakterini gösteriyor. ●

Önemli olan, önerilerin gerçekleştirilmesi için Türk-İş ve Hak-İş'in ne yapacağıdır

KAYA ÖZCAN

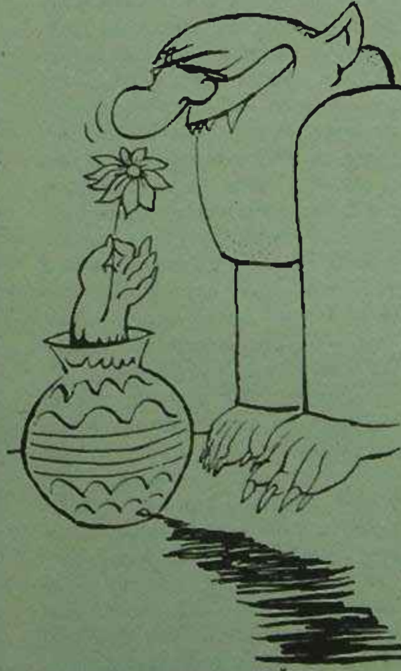
10 ŞUBAT 1987 günü Türk-İş, ve TİSK "Çalışma hayatını" ilgilendiren konularda, yasalarda yapılmasını istedikleri değişiklik önerilerini, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mükerrem Taşçıoğlu'na verdiler.

Türk-İş ve Hak-İş önerilerini kamuoyuna açıklarken, TİSK hiçbir açıklama yapmadı . Önerilerini büyük bir "gizlilik"le kamuoyundan saklamaya çalıştı

TİSK'in bu tutumu, "Biz mevcut durumdan memnunuz, hiçbir değişiklik istemiyoruz, 12 Eylül'den önce onlar güldüler. Şimdi gülme sırası bizde" anlayışının yansımasıydı.

Türk-İş ve Hak-İş'in değişiklik önerilerine bakıldığında, Hak-İş'in önerilerinin daha çok ve Türk-İş'e oranla daha "kapsamlı" olduğu söylenebilir. Ancak "kapsamlı" oluşu, önerilerin tümünün doğru, geçerli ve savunulabilir olduğu değil, Türk-İş'ten daha çok ve daha çeşitli alanlarda önerilerde bulunduğu anlamına gelmektedir.

Türk-İş ve Hak-İş önerilerinin, nüanslar bir yana bırakılırsa, Anayasa, 2821 ve 2822 sayılı sendikalar, grev-toplu iş sözleşmesi yasaları ile 1475 sayılı iş yasası ve bunlarla ilintili kimi yasalardaki; sendikal hak ve özgürlüklerin ILO ilkeleri ve evrensel, klasik sendikal ilkelere aykırı hükümlerin kaldırılması olduğu söylenebilir.

Karikatür: FERRUH DOĞAN

Ancak hemen şu çelişkiye işaret etmek gerekmektedir. Günümüzde tek başına sendikal hak ve özgürlüklerden sözetme olanağı yoktur. Sendikal hak ve özgürlüklerin varlığı temel hak ve özgürlüklerin var olması önkoşuluna bağlıdır. 1982 Anayasası ile bu önkoşul özgürlükleri işlemez hale getiren bir yapıdadır. İşte gerek Türk-İş, gerek Hak-İş'in ne "global" olarak dahi olsa bakışlarında ne de önerilerinde buna ilişkin birşey bulmak olanağı yoktur. Buna karşın elbetteki öneriler genel olarak uğrunda mücadele edilmesi gereken hedeflerdir. Diğer yandan unutulmamalıdır ki, bugün uğrunda mücadele edilmesi gereken bu hedeflerin pekçoğu 12 Eylül öncesi "hak" olanlardır. Ve bu "hak"lar kaybedilirken, Türk-İş ve Hak-İş'in ortaklığı ve büyük sorumluluğu sözkonusudur. Bu noktanın hatırlanmasının önemi yalnızca düne ilişkin değil, bugün ve yarın için önem taşımasındadır.

Şevket Yılmaz, 14 Şubat 1987 günü Pera Palas'ta SHP'nin düzenlediği seminerdeki konuşmasında, benzeri önerilerini daha önce pekçok "yere" ve ilgililere, bu arada Danışma Meclisine "arzettiklerini" fakat sonuç alamadıklarını belirtmiştir. Bu kez de mi "arz"la yetinilecektir.

Türk-İş genel kurulu 1987 yılını eylem yılı ilan etmiştir. Bu mücadelenin "arzcı"lara bırakılmayacağına da kuşku yoktur. Bu istemler çerçevesinde yapılması gerekli mücadele Türk-İş yönetiminin "iş görüyor" resmine bürünmesine, bu alanı kullanmasına engel olmalıdır.

Türk-İş içerisindeki demokratik sendikalmuhalefete büyük görevler düşmektedir. Demokratik sendikal muhalefeti oluşturan sendikalar ve yönetimler, hareketin "kongre" ile sınırlı olmadığını gösterecek, Türk-İş yönetimini eyleme yöneltebilecek ciddi bir olanak yakalamışlardır. Ve bu durum aynı zamanda tüm demokrasiden yana güçleri yanlarında bulabilecekleri bir alandır.

Bu istemler için verilecek uğraş, "arz"la mücadeleciliğin, siyasal iktidarın dümen suyunda olma ile, tabana güvenme ve gücünü sınıf dayanağından almanın bir kez daha ayrışarak somutlanacağı bir eylemin platformu olacaktır, olmalıdır●

"Türk-İş Kongresi Sonrası İşçi Sınıfı" Paneli yapıldı

"BİLİM VE SANAT" dergisinin 7. yıldönümü çerçevesinde dergimiz tarafından düzenlenen "Türk-İş Kongresi Sonrasında İşçi Sınıfı" paneli 24 Ocak günü İzmir'de yapıldı. Dergimizin sahibi **Sami Alptekin**'in yönettiği panele, konuşmacı olarak **Alpaslan Işıklı, Özcan Kesgeç, Şürkan Ketenci, Erol Koca** ve **Yıldırım Koç** katıldılar. İşçi, öğrenci ve sendikacıların yoğun katılımının gözlendiği panelde, Türk-İş'de demokratik sendikal muhalefet, AAFLI-Türk-İş ilişkileri, sınıf ve kitle sendikacılığı ve yeni bir konfederasyon konuları tartışıldı.

Panelde ilk konuşmayı yapan **Alpaslan Işıklı**, sendikal örgütlenme, demokrasi konularına değinerek, demokrasinin asıl sahiplerinin işçi ve emekçiler olduğunu söyledi. Işıklı konuşmasında, sendikal mücadele ile demokrasi mücadelesinin ayrılmaz bütünlüğünü vurgulayarak konuşmasını şöyle sürdürdü: "Yalnızca toplumumuzun ulaştığı siyasal aşama bakımından değil, işçi sınıfının sorunlarının vardığı aşama da demokratik hak ve özgürlüklere özen göstermek gerekmektedir. Demokrasi, işçi sınıfı ve sendikalar için ekmek kadar önemli bir gereksinimdir. Demokrasi, işçi sınıfı ve onların örgütleri tarafından sahip çıkıldığı oranda, her on yılda bir yıkılmaktan kurtarılabilir ve ancak bu şekilde sağlıklı, sağlam temellere oturtulabilir."

AAFLI-Türk-İş ilişkilerine de dikkat çeken Işıklı, Türk-İş Genel Kurulu'ndaAAFLIile ilişkilerin kesilmesini öngören kararın kimilerini rahatsız ettiğini söyledi.

Panelde ikinci konuşmayı, Petrol-İş'e bağlı Birleşik Alman Baştemsilcisi **Erol Koca** yaptı. Koca, 1980'den bu yana gelişen olayları özetleyerek başladığı konuşmasında, 12 Eylül'ün işçi haklarına önemli darbeler indirdiğini, bunlardan en önemlisinin de DİSK'in kapatılmasıyla yaşandığını, bu sırada Türk-İş'in tam bir uzlaşma içinde bulunduğunu anlattı. Son Türk-İş kongresininde ayrıntılıdeğerlendirmesini yapan Koca, konuşmasının önerileri içeren son bölümünde şunları söyledi: " Genel Kurul sonuçları çok farklı olabilecekken kaybedildi. Bir anlamda tarihsel bir fırsat kaçırıldı. Değerlendirilmesi kuşkusuz yapılacak, ama bugünden görülen şu ki, böyle bir sonucun alınmasında demokratik sendikal muhalefetin zaafları belirleyici oldu.

Kongre, seçim sonuçlarıyla sınırlı görüldü ve seçimleri alıp alma ma darlığına düşüldü. Ancak, tüm bunlara karşın "yönetim değişmez" tabusu yıkıldı. Daha akılcı, daha sistemli ve daha programlı bir çalışma yapılabilseydi, tabu değil, yönetim yıkılacaktı. Bir anlamda yönetimle birlikte bir bütün olarak Türk-İş'i sınıf ve kitle sendikacılığı yönünde değiştirmenin yolları açılacaktı.

Bu değerlendirmelerden sonra yapılacak iş açıktır. Eğer sınıf mücadelesinin başarıya ulaşmasını istiyorsak, eğer Türk-İş'i gerçekten bir işçi örgütü yapmak istiyorsak, hatalarımızı ve zaaflarımızı aşmak zorundayız. Bunun ilk koşulu demokratik sendikal muhalefetin birliğini sağlamaktır. Demokratik sendikal muhalefetin birliğini, ilkeli ve örgütlü bir yapıya kavuşturmaktır. Bunun içinse gerekli olan: Sendikal demokrasinin özümsenip, tabandan tavana kadar benimsenmesini hızlandırmak; sınıfın tabanda birliğini sağlamak, demokrasiyi özümseyen, teslimiyetçi olmayan ve tekellere karşı olan herkesi bu birliğe katmak; sendikalar arası iş ve güç birliği; DİSK'in açılması için mücadele; tabanın söz ve karar sahibi olması; ABD güdümlü örgütlerle ilişkilerin kesilmesi; yüzde 10 barajına karşı tavır alma ve grev yasaklarının kaldırılması ile mümkün olacaktır."

Yıldırım Koç ise, Türk-İş Genel Kurulu'nun değerlendirmesini yaptıktan sonra sendikal hareketin birliği, partilerüstü politika, demokrasi, kitlelerin öz güveni ve uluslararası ilişkiler gibi konulara değindi. Kongre'de muhalefetin ilkesiz olmadığını, ilk kez demokratik muhalefetin küçük oy hesaplarıyla bölünmediğini belirten Koç, demokratik muhalefetin yine ilk kez yeni bir program oluşturduğuna dikkati çe-

kerek, bir olgu olarak ortaya çıkmasının önemini vurguladı.

Yol-İş Eğitim Müdürü Yıldırım Koç, geçen sayımızda yeralan "Türk-İş'de Ateşten Gömlek" başlıklı yazısında ana çerçevesini verdiği konuşmasında, son kongrenin büyük değer taşıdığını, bunda da belirli bir programı son anda da olsa çıkarmış olan Demokratik Muhalefetin rolü olduğunu belirtti.

Cumhuriyet yazarı **Şükran Ketenci** sendikalara üye işçi rakamlarının resmileriyle gerçekleri arasında altı yüz bin gibi büyük bir fark olduğunu, ayrıca sendikasız işçi sorununun bununla da sınırlı olmadığını belirterek başladığı konuşmasında, Türk-İş'in üye sayısını artırması gerekliliğini söyledi. Demokratik Muhalefetin önemli bir çalışmasının bu yönde olabileceğini kaydeden Ketenci, konuşmasını şöyle tamamladı:

"Günümüz Türkiye'sinde getirilen kısıtlamalarla demokratik bir sistemden söz edemiyoruz. Bu dönemde Türk-İş dahil, tüm işçiler korku ve yılgınlık içinde kalmışlardır. Fabrikalardan bir tek ses çıkmamıştır. Bunda Türk-İş'in büyük payı vardır. 12 Eylül sonrası serbest pazarlık dönemine geçildiğinde -ki bu deyimi yakıştıramıyorum- sürekli hak kaybedilmiştir. Türk-İş yönetimi ile tabanı arasında diyalog zayıflamış, her toplu sözleşmeden hak kaybedilerek çıkılmıştır. Son dönemlere doğru tabanın tepkisi yükselmeye başlamış, özellikle DİSK'in üyelerini kolayca bünyesine katan Türk-İş yönetimi sıkışmaya başlamıştır. Bir anlamda kolayca kazanılan bu üyelerin bedelini ödemek durumu doğmuştur. Kongrede sağ oylar bölünmemiş olsaydı Demokratik Muhalefetin durumu daha da olumsuz olacaktı. Kimseyi suçlamak istemem ama, bunda da belirli bir programın üretilmemiş olması ya da son anda çıkarılması ve dağınıklık önemli olmuştur."

Panelin son konuşmasını, DİSK Sosyal-İş Genel Başkanı ve dergimizin işçi ve sendika sorunları danışmanı **Özcan Kesgeç** yaptı. "Sendikal mücadelenin temel koşulu sendikal hak ve özgürlüklerin varolmasıdır," diyerek konuşmasına başlayan Kesgeç, 24 Ocak kararlarının amacının ülkeyi krizden çıkartmak olarak gösterilmesine karşın, gerçek amacının demokratik hak ve özgürlükleri kısmak olduğunu belirtti. Kesgeç konuşmasında şu görüşlere yer verdi: "Demokrasinin temel özelliği katılımdır. 80'den sonra yapılan en temel iş, katılımın yok edilmeye çalışılmasıdır. Bunun için de örgütlenme hak ve özgürlüklerinin kaldırılmasıdır. Sendikaların, derneklerin ve siyasi partilerin özgürce örgütlenme hakkı yoksa, demokrasi de yok demektir." Özcan Kesgeç'in konuşmasında dile getirdiği görüşlerin hemen tümünü, Gün'ün Şubat sayısında Türk-İş Kongresi ile ilgili değerlendirmede bulabilirsiniz.

Gün'ün "Türk-İş Kongresi Sonrasında İşçi Sınıfı" Paneli, izleyicilerin yazılı olarak verdiği çok sayıda sorunun konuşmacılar tarafından yanıtlanmasıyla tamamlandı●

Tarihte Bu Ay

8 MART, Dünya Kadın Hareketiyle Uluslararası Dayanışma Günü.

21 MART, Uluslararası Irk Ayrımlarıyla Savaşım Günü. (Güney Afrika'da, Sharpeville'de 69 Afrikalı'nın katli.)

12 MART 1971, 12 Mart Muhtırası verildi, Türkiye için karanlık günler başladı.

14 MART 1883, Karl Marks öldü.

4 MART 1919, Üçüncü Enternasyonel kuruldu. İkinci enternasyonalin dünya savaşı aldığı kararlar sonucu işçi hareketinin ilk büyük bölünmesi yaşandı.

18 MART 1871, Paris'te, insanlığın ilk işçi hükümeti kuruldu. Komün 28 Mayıs'ta Prusya ordularının desteğiyle yıkıldı.

21 MART 1919, Sovyetlerin kurulmasının ardından Macaristan'da da işçi devleti kuruldu. Ancak varlığını sürdüremedi.

28 MART 1939, "Non Pasaran" çağrısıyla Madrit'i uzun süre savunan Cumhuriyetçiler, generallerin Franko'ya şehri teslim etmeleri sonucunda yenildiler. Efsanevi direniş ezilmişti.

RUHİ SU SANAT GECESİ

Dergimizin okura ulaştığı günlerde, 2 Mart'ta İstanbul'da Konak Sinemasında Ruhi Su için bir anma gecesi yapılıyor. Genco Erkal'ın yönettiği geceye Timur Selçuk ve Esin Afşar şarkılarıyla, Genco Erkal'da şiirlerle katılıyorlar. Ruhi Su ile uzun yıllar birlikte çalışan Dostlar Korosu, Timur Selçuk ve Sarper Özhan yönetiminde, Ruhi Su türküleri söyleyecek. Mehmet Akan' yönetiminde Dostlar Hasad Topluluğu da, türküler eşliğinde dans gösterisi sunacaklar. Gece, Ruhi Su'nun Avustralya konseri filmiyle bitecek.

İşçi sınıfı eylemin neresinde ?

Türk-İş yeni dönemde sendikal mücadelenin merkezinde olmaya devam edecektir. Bu aynızamanda hem Türk-İş yönetiminin, hem de demokratik muhalefetin sorumluluk çizgisini göstermektedir. Türk-İş merkezine hakim olan sağ çizgi, temel taleplerden her geriye gidişte belli bir dirençle karşılaşacağı gibi, demokratik muhalefetin her ileri adımı, geniş yığınların aktif desteğini alacaktır.

ALİ DEMİRKAN

1986 EYLEMLERİ, biri hükümete ve sendikal yasalara, öbürü doğrudan toplu sözleşmelere yönelmek üzere iki alanı kapsamaktadır. Seçim dönemi için tasarlanmasına karşın, gerçekleştirilemeyen Türk-İş mitingleri sayılmazsa, eylemlerin tümünde ağır basan yan doğrudan ekonomik talepler olmuştur. İzmir ve Eskişehir gösterilerinde ise, politik talepler özellikle taban tarafından dile getirilmiştir.

Belirgin değişimler gerçekleştiremeyen 1986 eylemlerinin asıl öne çıkan yanı, bir kıpırdanışın göstergesi olmasıdır. Eylemlerde hedefler çoğu kez net olarak tanımlanmasına karşın, araçların yetersizliği ve yönetenlerin kararsız tutumları nedeniyle, somut kazanımlar elde edilememiştir.

Türk-İş'in Kamu Koordinasyon Kurulu ve hükümet uygulamalarına yönelik eylemleri, eylem kararlarının bilinen süreci nedeniyle başarıya ulaşmamıştır. Aynı şekilde metal işkolunda MESS sözleşmelerini hedef alan yoğun "yemek boykotları" da, eylemler başka araçlarla desteklenmediği için sözleşme sürecini değiştirici bir etki yaratmamıştır.

Gerçek bir sonuca götüren bir eylemin ne olması gerektiği ise, geçmişte sayısız savaşım deneyiyle sergilenmiştir. Yakın tarihimizde yaşadığımız 15-16 Haziran'dan DGM direnişlerine uzanan eylem çizgisini incelemek bile kazanım getiren gösteri ya da grevin niteliği hakkında fikir vermektedir. Bugünse, tüm güçleri birleştiren, savaşıma katkısı olabilecek herkesin desteğini alan, çok çeşitli araçların kullanıldığı ve üretim sürecini doğrudan etkileyen eylemlerin güçlü etkileri olacağını kim yadsıyabilir?

Sendikalar grevleri yalnızca grev alanında iki işçinin gözcü olarak bırakılmasıyla sınırlı eylemler olarak görmediklerinde, yasaların sınırladığı grevlerin bile etkin eylemlere dönüştüğü görülecektir. Netaş grevi bu söylediğimize sıcak bir örnek oluşturmaktadır.

YENİ DÖNEMDE KOŞULLAR

Yeni dönem için atılım beklentisi yaratan ve önemli kararlar alması gereken Türk-İş kongresi bunu sağlayamadı. Etkili kararlar ve "Eylem Kararları"nı derinleştirmek bir yana, konfederasyonda sağ güçlerin üstünlüğü sürdürüldü. İşçi sınıfı 1987 yılına bu olumsuzluğu sırtlayarak girdi. Ancak hiç kimse işçi sınıfının mücadelesinin ve kitle eyleminin geriye gideceğini söyleyemez. Tersine 1987 ve 88 yılları işçi sınıfının eylemlerine yeni dinamikler katacak birçok etmeni birarada bulunduruyor.

- 1980 sonrası sendikal hareketin yetiştirdiği yeni kuşak öncüler geçen süreçte deneyim kazandılar. Son eylemlerden, öne çıkan taleplerden ve kendi sendikalarında gerçekleştirdikleri değişimlerden bunu farketmek mümkün. Eğitim eksikliğinin önemli bir etkisi olmasına karşın kısmen de olsa bunu sağlayacak araçları yaratmakta gecikmeyeceklerdir.
- Türk-İş Genel Kurulu somut eylem kararlarıyla sonuçlanmamakla birlikte gerek kongre süresi, gerek kongre günlerinde sınıfı etkileyen hava genel bir eylem kararı niteliğindeydi.
- 1986 yılında gerçekleştirilen eylemler somut başarılara ulaşmasa bile, eylemlerin zararlı olduğu söylenemez. Eylemlere yönelik temel eleştiri ise eylemlerin yetersizliği ve azlığı noktasında toplanıyor. Özellikle üretime yönelik küçük eylem denemeleri, eğer yeterli dersler çıkarılırsa, yeni dönemde gerçek eylemlerin başlangıcı olabilir.
- 1987 ve 88'de sözleşmeler yenilenecektir. Yenilginin acısını yeterince tatmış olan yığınlar bu kez mutlak olarak kazançlı çıkmayı düşünüyor.
- 1988 yılında parlamento seçimleri yapılacak. Türkiye yeni seçimlere öncekilerden farklı bir ortamda girecek. Rejimin kitle tabanının hızla eridiği bu süreç, demokrasi güçlerinin etkin olarak rol oynayabileceği bir platforma dönüşebilir. İşçi sınıfının başını çektiği, rejime yönelik temel eleştirilerin ve bu çerçevede oluşacak politizasyonun kitle eylemlerine hız vereceği kaçınılmazdır.

EYLEM PLATFORMU VE GÖREVLER

Eylem yapma isteğini canlandıran ve en önemli sonucu "eylem" olarak görünen 1986 eylemlerinin, yeni dönemde salt bu kapsamda kalması düşünülemez. Yerinde saymak geriye gitmek demektir. Yeni eylemlerin başlangıçta sınıfı moralize

eden ve güçlü eylemlerin önünü açan belirgin başarılara yönelmesi gerekmektedir. Yine başlangıçta kaçınılmaz olarak özellikle yeni sendikal yasaların öne çıkan sivri uçları hedef olacaktır. Ancak, sendikal mücadelenin ve eylemlerin başlıca yöneldikleri alan yeni sendikal yasaların tümü olmalıdır. Bu savaşımın ise demokrasi mücadelesinin eksenine bağlanması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Sendikal mücadele temel olanı gözden kaçırmadan, daralmış sendikal platformu genişletmek için çaba göstermelidir. Bunun bugün için ilk adımını sendikal yasalardaki değişiklikler oluşturmaktadır. İki yıl önce çok geri talepleri öne koyarak yasa değişiklikleri isteyen Türk-İş, bu kez yanlışını onarmalıdır. Grev, yüzde on barajı gibi acil olarak müdahale edilip değiştirilmesi gereken bir çok yasa maddesi, tabanın ve bağlı sendikaların etkin katkısı alınarak hükümetin gündemine sokulmalıdır.

• 2821 ve 2822 sayılı yeni yasaların uygulanmasından bu güne kadar tümüyle sendikal hareketin tepkisini çekmekle ve tümden reddedilmekle birlikte henüz alternatifi oluşturulamamıştır. Asıl mücadele platformunu oluşturacak olan ve ILO ilkelerine göre ayrıntılandırılmış alternatif program yapılmalı, program demokrasi mücadelesinin gündemine etkin olarak sokulmalıdır.

• Başta Türk-İş olmak üzere, sendikal merkezlerin en gelişmiş eylemleri ve girişimleri, koşullardan yakınmanın ötesine geçememiştir. Buna karşılık, göstermeleri gereken direncin yarısını bile gösterememişlerdir. Yenilgi, sendikal yasalar bahane edilerek baştan ve savaşmadan kabullenilmiştir. Öte yandan ekonomik olarak güçsüz, bağımsız sendikalar mevcut yasalarla bile mücadele edileceğini kanıtlamışlardır. Sendikalar potansiyellerini ve güçlerini kullanabilmelidirler. Kaldı ki, küçük bir işyerinde bile greve cesaret edemeyenlerin genel grev vb. çağrıları aldatmacadan öteye geçemeyecektir.

• Sendikal eylemler en küçüğünden en büyüğüne, sadece sendikal platformu değil, tümüyle demokrasi mücadelesini ilgilendiren bir genişliğe sahiptir. Bu nedenle eyleminde başarı arayan hiçbir sendika, kendisini örgütünün sınırlarına hapsetmemelidir. Tersine platforma katılacak her güç kazanımın anahtarı olacaktır.

Bununla birlikte işçi sınıfı yeni döneme, geçmişte olduğu gibi birlik sorununu tekrar gündemine alarak giriyor. Kendi örgütünden başlayarak, işkolu ve ülkede birlik sloganı ise, temelinde sendikal demokrasinin geliştirildiği ve ortak hedeflerde birlikte mücadele anlamı kazanıyor.

• Sendikal özgürlükler mücadelesi, DİSK'in kapatılmasının önüne geçilmeden anlam kazanamaz. Yarım ağızla yapılan sahte protestolar yarar getirmeyeceği gibi, daha sonra kendi "kafalarının koparılmasını" da engelleyemeyecektir.

• Sendikal hareket, kendisini toplumdan soyutlayarak salt dar ekonomik çıkarların peşinde sürüklenmemelidir. Çeşitli gerekçelerle politikadan soyutlanmak yerine, bu hakkı tüm olanaklarıyla kullanmalıdır. Demokrasi mücadelesinin uzağına düşenler, işkenceye, öğrenci eylemlerine, doğuda uygulanan baskılara yabancı kalanlar, giderek sınıfın da uzağına düşmekten kurtulamayacaklardır.

Türk-İş yeni dönemde sendikal mücadelenin merkezinde olmaya devam edecektir. Bu aynı zamanda hem Türk-İş yönetiminin, hem de demokratik muhalefetin sorumluluk çizgisini göstermektedir. Belirgin bir denetleme mekanizması olmamasına karşın her iki liderlik de bir süre sonra bu sorumluluklarının muhasebesiyle karşı karşıya geleceklerdir. Türk-İş merkezine hakim olan sağ çizgi, temel taleplerden her geriye gidişte belli bir dirençle karşılaşacağı gibi, demokratik muhalefetin her ileri adımı, geniş yığınların aktif desteğini alacaktır. ●

Sendikal mücadelenin ve eylemlerin başlıca yöneldikleri alan yeni sendikal yasaların tümü olmalıdır. Bu savaşımın demokrasi mücadelesinin eksenine bağlanması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Amerika'nın Haiti politikası: Basıncı artırmak yerine, kazanı patlatmamak için istim salmak!

Haiti'de seçim tantanası

Derleyen: Gül Aysu

Amerika'nın Latin Amerika politikası çeşitli biçimlerde tanımlanabilir. Gerici denebilir, sömürgeci denebilir, bencilce denebilir. Ama kimse bu politikanın "ilkel" olduğunu söyleyemez.

ASKER-SİVİL cuntanın başı, titizlik, düzen ve altın bilezik meraklısı General Henry Namphy, Port-au-Prince'deki beyaz hükümet binasına öğle üzeri geldi. Gülümsedi. Başka da bir şey yapmadı. Koltuğunda besbelli geçici olan Namphy, acılar içinden çıkmış, kan kusmuş Haiti'nin burjuva parlamentarizmi ile kıyılan nikahını varlığıyla "onurlandırma" zahmetine karşılık kendi kendine her ay tam 10.000 dolar ödemekte. Gösterinin sahne amirliğini de Washington yapıyor. İtalyan dergisi Panorama'ya göre ABD büyükelçiliği, içinde sınırsız söz sahibi büyükelçi Mcmanamy ile birlikte Haiti'nin ana kumanda merkezi durumunda.

Ekimin 19'unda Namphy kendisine verilen bir görevi daha elçabukluğuyla yerine getiriverdi ve Kurucu Meclis seçimlerini yaptı.

Resmi seçim sonuçlarının açıklanması gerçi bir hafta aldı ama, halkın ta başından beri olaya ne kadar uzak durduğunu anlamak için seçim sonuçlarını almaya gerek yoktu. Seçmenlerin yaklaşık üçte ikisi sandık başına gitmedi. Baba-oğul Duvalier'ler yalnızca halkın temsili sisteme olan inancını yıkmakla kalmamış, aynı zamanda bu sisteme ilişkin birtakım hayâllere kapılmalarına da fırsat vermemişlerdi. Dahası Haitililer "Ulusal Yönetim Konseyi"nin halk kitleleri yararına reformlar yapmaya niyetli olmadığı gibi Washington'un da buna izin vermeyeceğini biliyordu.

Her şey bir yana ne yapıp edildi, meclis toparlandı. Meclisin 20 üyesini cunta atayacak. İlk iş olarak da özel bir komisyon tarafından hazırlanan anayasa onaylanacak ve 1987'nin başlarında referanduma sunulacak. Belediye seçimleri Haziran'da, başkanlık seçimi de 1987 Kasımında yapılacak (tabii bir "aksilik" çıkmazsa!).

Senaryo böyle. Peki ama amaç ne? Elbette Washington'dakilerin Haiti'ye ilişkin bir takım planları var. Baba ve (tüm dünyada bilinen adıyla) Bebe Doc'un yönetimi altında da aynı kaygıyı taşıyorlardı ama şimdi Amerikalılar için bu kaygı daha da ciddi boyutlarda: Ülkede işlerin Amerika'nın kontrolünden çıkmasına izin vermemek.

Nikaragua'da olup bitenlerden ağzı fena halde yanan Amerika, Haiti'de ipliği pazara çıkmış diktatörlük rejiminin yerine "temsili demokrasi"yi geçirmenin yollarını arıyor. **Önceki rejimin yaptığı gibi basıncı sürekli artırmak yerine yenisi, kazanı patlatmamak yerine istim salma yolunu tutacak, halkın öfkesini biraz olsun yatıştıracak.**

TEPEDEN İNME "DEMOKRASİ"

Planın yaşama geçiriliş biçimi, bir gerçeği açıkça ortaya koyuyor: Amerika'nın Latin Amerika politikası çeşitli biçimlerde tanımlanabilir. Gerici denebilir, sömürgeci denebilir, bencilce denebilir. Ama kimse bu politikanın "ilkel olduğunu söyleyemez. Bu politikayı çizmek için en zeki kafaların görevlendirilmiş olması bir raslantı değil. Amerika'da, iki partinin temsilcilerinden oluşan Orta Amerika Komisyonunun başında eski diplomasi kurdu Henry Kissinger'ın olduğunu söylemek yeterli. Ayrıca Port-au-Prince'deki ABD elçiliği her biri işinin ehli 200 kişiyle yürütüyor çalışmalarını.

Planlarını tereyağından kıl çeker gibi pürüzsüzce ve gereksiz aşırılıklara meydan vermeden gerçekleştirmek için Amerikalılar geleceğin çok partili sisteminin çatısını büyük bir titizlikle kurdular. Jean-Claude Duvalier'nin kafasına muhalefeti yasallaştırma (tabii komünistler hariç) fikrini öyle başarıyla yerleştirdiler ki, Nikaragua devriminin zaferinden bir ay sonra, Ağustos 1979'da Haiti'de iki yasal muhalefet partisi sahneye çıktı: Hristiyan Demokrat Parti ve Sosyal Hristiyan Parti (hemen belirtelim ülkede şu anda düzinelerce parti var). Oğul Duvalier'nin 1983 yılında ülke tarihinin ilk belediye seçimlerini ABD'nin direktifleri doğrultusunda gerçekleştirdiğini de eklemek gerek.

Geçiş döneminde yönetim, kanlı jandarma birlikleri "tonton macoute"larla karşılaştırıldığında daha tercih edilebilir durumda olan silahlı kuvvetlere verildi. Genelde Haitili subaylar Duvalier sülalesinin saldığı kanlı teröre ve sahnelediği vahşete suç ortaklığı etmeyi göze alamamışlardı. 28 yıllık diktatörlük süresince ordudan yalnızca, o da birkaç kez, kitlesel gözaltı operasyonlarında yararlanıldı. Geçen Ocak ayındaki ayaklanmalarda (Duvalier ailesinin "tahta çıkışından" bu yana en büyük ayaklanma) ordu yalnızca yangınlara ve katliamlara engel olmak, aç kalabalıkların yiyecek dükkanlarını yağmalamalarını önlemeye çalışmakla yetindi. Babası gibi Bebe Doc'un da orduya pek güveni yoktu zaten. Orduya ait cephanenin büyük bir bölümünü başkanlık sarayının bodrumunda saklardı.

Haiti'ye ABD de asılıyor, Haiti halkı da.

Diktatörlük karşıtı gösterilerde atılan sloganların arasında "Yaşasın ordu!" sloganının da bulunması bu nedenle şaşırtıcı değil.

Washington daha başından -beş altı yıl öncesinden bu yana- er ya da geç Duvalier'yle yollarının ayrılacağını biliyordu. Haitili subaylara kur yapmak için de en uygun zamanı seçti. Onlara Panama Kanalı bölgesindeki Amerikan okulunda askeri eğitim olanağı sağladı ve 1980'de ordu personelinin eğitimiiçin maliyardım göndermeye başladı.

Şimdi de gösterilerde Haiti bayrağının hemen ardından Amerikan bayrağının yer almasının nedenlerine bir göz atalım.

Bir kez, Amerika Birleşik Devletleri itibarına önem veriyordu. Bir yandan Haitilileri diktatörlükten "kurtarmış" olma onurunu sahiplenirken bir yandan da işin içinde parmağı olduğunu fazla açıketmemeye çalışıyordu.. Ne de olsa son ana kadar Duvalier'ye sahip çıkmış, politik bir hortlağa dönüşünceye kadar ona hoşgörülü davranmıştı. Son anda bile onu başından savarken bunu doğrudan kendisi yapmamış, bir maşa kullanmıştı. Jamaikalı bir bakan diktatöre, artık sonunun geldiğini, yapabileceği tek şeyin Pentagon'un nezaket gösterip gönderdiği uçağa binmek olduğunu söylemişti. Beyaz Saray diktatör eskisine kucak açmayacak kadar akıllıydı. Bu yüzden onu Avrupa'ya gönderdi.

Amerika'nın barbarca teröre göz yummasına gelince: Diktatörlük Haiti halkının en iyi evlatlarını katlederken, Washington kaşını çatıp başını iki yana sallayarak onu ayıplıyor, hatta zevahiri kurtarmak için zaman zaman silah satışını durduruyor, bir yandan da "insancıl nedenlerle" ekonomik yardımı sürdürüyordu. Ama sonradan sözünü ettiğimiz planın yaşama geçirilmesinde diktatörlük rejiminin en radikal karşıtlarının yok edilmesi Amerika'nın çok işine yaradı.

Washington'ın kendini diktatörlük altında işlenen tüyler ürpertici cinayetlerden soyutlamaya çalışması daha çok geçmişi unutturmaya yönelikti. Bu nedenle eski gizli polis şefi, bir pazar ayine gitmeden önce tutukluları işkenceden geçiren Luc Desir'e idam cezası verilmesini onayladı, bu nedenle Duvalier'nin en yakın suç ortaklarının yargılanmasına göz yumdu ve cuntanın Bebe Duc'un ülkeden çaldıklarının hiç değilse bir bölümünü geri almak için açtığı davayı destekledi.

YOKSULUN SIRTINA BİR GÖMLEK

Peki ya yanki yağması? İşin bu yanı öyle birkaç cinayet sığdırılacak kadar basit değil. Ekonomik boyunduruk son derece aldatıcı bir sistemin ürünü. ABD'nin Haiti'den elde ettiği kârların hangi kanallardan aktığını bir bakışta görebilmek çok zor. Ama Amerikan yardımı apaçık ortada, üstelik yardım daha şık bir ambalaj içinde. Şimdi yardım daha da artacak. Bu yıl içinde planlanmış olan 52 milyon dolarlık borcun yanısıra Washington Haitiye 20 milyon doları hibe olarak vermeyi vaad etti. Geçiş rejiminin maddi desteğe ihtiyacı var. Geçen yüzyıla kadar Haiti'nin sömürgesi olduğu Fransa, ülkeye yaptığı yadımı iki kat artırarak 300 milyon Frank'a çıkardı. Haiti halkının ne kadar büyük bir yoksulluk içinde olduğunu gören bazı Latin Amerika ülkeleri de yardım kampanyaları açtılar.

New York Times'ın verdiği habere göre Beyaz Saray, Amerikan iş çevreleri ve uluslararası finans kuruluşlarını Haiti'de yatırımlar yapmaya teşvik ediyor. İşin aslına bakılırsa Batı, Haiti'yi yoksulluğuyla neden başbaşa bıraksın ki? Haiti yoksul kalırsa sonra ABD ve diğer batılı ülkelerin mallarını nasıl satın alır. Eğer adamın sırtından gömleğini alacaksan önce gömleği satın alabilmesi için biraz para kazandırman gerekir!

Ekimin 19'unda parlamenter sistem Haiti'deki ilk sınavını verdi. Sınav pek başarılı geçmiş sayılmaz. Demokratik güçler seçimleri boykot etti. Ayrıca demokratik kurallara da pek uyulmadı. Baba Duc'un çoğulculuk alerjisinin etkilerini hâlâ taşıyan bazı görevliler bir seçim bölgesinde muhalefete verilen oyları halkın gözü önünde yırttılar.

General Namphy "geçici" görevini tamamladıktan sonra "demokratik" Haiti'de yönetim kimin eline geçecek? Partisine katılmak isteyenlere on dolarlık çekler dağıtarak Amerikan usulü politika yapma hevesini şimdiden kanıtlamış olan, Dünya Bankası'nın eski başkan yardımcısı Marc Bazin mi? Yoksa Haiti'nin "ikinci bir Nikaragua olmayacağına" dair yeminler eden, şimdiki içişlerinden sorumlu Devlet Bakanı Albay William Regalat mı?

Le Figaro'ya göre, ABD Başkanı kendisini Haiti'de "istikrarın garantörü" ilan etmiş. Bu demektir ki Reagan'ın ajanları son seçim şarlatanlığı bir işe yaramazsa, başka yollar denemek için ellerinden geleni yapacaklar. ●

Kontralar Zor Durumda

NİCARAGUA'da yönetime karşı savaşan Kontralar'ın liderlerinden Arturo Cruz, hareketten ayrıldığını açıkladı. ABD Yönetimi tarafından desteklenen Birleşik Nikaragua Muhalefeti yöneticilerinden olan Cruz'un ayrılışı, Kontralar için "önemli bir kayıp" oldu.

CIA Güney Kıbrıs'ta

GÜNEY KIBRIS'ta Amerikan Haber Alma Örgütü (CIA) bir radyo istasyonu kuruyor. Lefkoşa'da kurulmakta olan radyo istasyonunun 35 personeli olduğu ve Güney Kıbrıs'ta büyük tepki ve tartışmalara yol açtığı öğrenildi.

ABD'de Silahsızlanma Gösterisi

ABD'de "Triendt-2" füzesinin fırlatılmasını protesto etmek amacıyla 83 yaşındaki ünlü çocuk doktoru Benjamin Spock ile yüz kadar kişinin Cape Canaveral'da gösteri düzenledikleri öğrenildi. 1970'li yıllarda Vietnam savaşına karşı yürütülen kampanyada da önemli rol oynayan Spock ve eşinin polis tarafından gözaltına alındığı öğrenildi.

DİSK'le Dayanışma

SOVYETLER BİRLİĞİ'nde Sovyet Sendikaları Merkez Konseyi yaptığı bir açıklama ile DİSK'in 264 yöneticisinin haklarında verilen hapis cezası kararlarını protesto etti. DİSK ile tam dayanışma içinde olduklarını belirten Sovyet Sendikaları Merkez Konseyi, tüm tutuklu sendikacıların salıverilmesini istedi.

Filipinler'de Barış Görüşmeleri

FİLİPİNLER'de hükümetle Yeni Halk Ordusu arasındaki 60 günlük ateşkes sona erdi. Ateşkesi uzatmak ve barış görüşmelerine yeniden başlamak için Ulusal Demokratik Cephe çeşitli koşullar öne sürmüş ve Aquino yönetimi bu koşulları reddetmişti. Ulusal Demokratik Cephe'yi siyasi bir varlık olarak görmek istemeyen ve komünistleri bölmeyi hedeflediğinin ipuçlarını veren yönetim, Cephenin etkisini azaltmak için ulusal düzeyde bir barış görüşmesi yerine, bölgesel görüşmeler yapmak istiyor.

Vietnam'da Cesur Değişiklikler

VİETNAM Komünist Partisi'nin altıncı kongresi yapıldı. Başbakan ve parti genel sekreteri Troung Chinh, yönetimin eksikliklerini ve yanlışlarını kabul ederek, "cesur değişikliklerin" zamanının geldiğini belirtti. Politbüro içinde Chinh ile birlikte Pham Van Dong, Le Duc Tho yerlerini korurken, diğer üç politbüro üyesi yerlerini genç kadrolara bıraktılar. Merkez Komiteye 83 yeni üye seçilirken, değişimin asıl taraftarı Van Linh genel sekreter oldu. Yönetimin kötü etkilerinin giderilmesi ve ekonomik canlanma için, parti kongresinde yeni beş yıllık plan taslağı da tartışıldı.

Şilililer Ülkelerine Dönüyor

ŞİLİ'de geçen Eylül ayında Pinochet'ye yapılan suikast girişiminden sonra ilan edilen olağanüstü hal kaldırıldı. Pinochet, ocak ayı içinde yaptığı açıklamada, ülke vatandaşlığından çıkarılan 3500 Şililinin geri dönüş yapabileceğini açıkladı. Bu açıklamanın Nisan ayında Şili'yi ziyaret edecek olan Papa II. John Paul'ün ziyaretinden önce kiliseyi yatıştırmak amacıyla yapıldığı söyleniyor.

Duvalier Yargılanacak

HAİTİ'nin devrik cumhurbaşkanı Jean-Claude Duvalier, zimmetine para geçirmek suçundan Fransa'da yargılanacak. Haiti hükümetinin, Duvalier'in kamu fonlarından zimmetine 120 milyon dolar geçirdiği gerekçesiyle yargılanması yolundaki istemi, Fransız yargı organlarınca yerinde bulundu.

ABD Dostu Robinson

TRİNİDAD ve **TOBAGO**'da Aralık ayında yapılan seçimlerde otuz yıldır yönetimde bulunan Halkın Ulusal Hareketi seçimleri kaybetti. Seçimi, Yeniden Kuruluşun Ulusal Birliği ve lideri Raymond Rabinson kazandı. Kendisini "modern ve reformist" olarak tanıtan Robinson önceki yönetimin devlet denetiminde tuttuğu petrol üretimi ve petro-kimya ünitelerinde özel girişimciliğin desteklenmesinin sağlanacağını belirtti. Eski başbakan Chambers'ın seçimi kaybedip, yerine Robinson'un seçilmesinin Washington'u çok sevindirdiği, çünkü 1983 yılında Chambers'ın komşusu Grenada'nın Amerika tarafından işgal edilmesine sert tepki gösterdiği öğrenildi. Ülke ekonomisinin yüzde sekseninin petrole bağlı olduğu ve bir yıl önce paranın yüzde 33 devalüe edildiği ülkede, eski başkan Chambers'ı gözden düşüren ekonomik sorunların Robinson'u da güç durumda bırakacağı gözleniyor.

GÜN'ÜN KİTAPLIĞI

TÜRK-İŞ, NEDEN BÖYLE? NASIL DEĞİŞECEK

Yıldırım Koç

Alan yayıncılık, Aralık 1986, İstanbul

"Türk-İş 1952 yılında ülke içinde ve uluslararası düzeydeki birçok etmen ve gelişmenin karmaşık bir ürünü olarak kuruldu. 1952 Nisanından 1952 Eylülüne kadar Türk-İş içinde daha sonraki dönemlerde etkisini yitiren işçi sınıfı hareketinin temsilcileri oldukça etkiliydi. 1952 Eylül Genel Kurulunda ise Türk-İş üst yönetimine, daha sonraki yıllarda bir bütün olarak Türk-İş'e ve bağlı sendikaların çoğuna damgasını vuran sınıf uzlaşmacısı, demokrasiye sahip çıkmayan, devlete ve hükümetlere bağımlı, düzenle bütünleşmiş, işçileri politika dışında tutma görünümü altında hakim sınıfların çıkarları doğrultusunda yönetmeye çalışan, anti-komünist ve Amerikancı bir ekip hakim oldu." (Sayfa. 16)

Alanında ülkemizin sayılı uzmanlarından biri olan Yıldırım Koç'un kitabı "Giriş" bölümünden hemen sonra böyle başlıyor. Sendikal tarihe ışık tutan çalışmaların fazla olmadığı bilinen bir gerçek. Yıldırım Koç'un irdeleyici ve önerici zenginlikler içeren kitabı, bu nedenle önem ve konuya ilişkin bir başvuru kaynağı niteliği taşıyor.

Kitabın bölüm başlıkları şöyle: 1946-1952 Sendikacılığı ve Türk-İş'in Kuruluşu/Türk-İş'in Gelişimi/ Türk-İş ve Uluslararası İlişkiler/Türk-İş ve Siyaset/Türk-İş ve Demokrasi/Yeni Koşullar, Yeni Görevler.

Yazar, "Giriş" bölümünde de kitabının içeriğine ilişkin bilgi verirken şunları söylüyor: "Türk-İş'e ilişkin olarak tartışılması gereken üç ana konu, Türk-İş ve bağlı sendikaların uluslararası ilişkileri, siyasete ve kitle mücadelesine yaklaşımları ve demokrasi konusundaki tavırlarıdır. Bu çalışmanın önemli bir bölümünü bunlar oluşturmaktadır."

Yıldırım Koç'un çalışması okunması gerekli bir kitap; her işçi için, her aydın ve konuya ilgi duyan için.

KADINLARIN ÖZGÜRLÜĞÜ

Aleksandra Kollontay

Yarın Yayınları

"Kadınlar Günü" Kutlamaları İşçi Sınıfının Bütünleşmesine Hizmet Ediyor"

ALEKSANDRA Kollontay bu sözleri 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nün Rusya'da ilk kez kutlandığı 1913 yılında söylüyor. Uluslararası Kadın Hareketi içinde önemli bir yer i olan Kollontay "kadın sorununun" teorik incelenmesine önemli katkılarda bulunmuştur. "Kadınların yazgısı beni tüm yaşamım boyunca ilgilendirdi ve beni sosyalizme çeken bu oldu zaten." diyen Kollontay'ın, yaşamı boyunca zamanının ve çabalarının büyük bölümü kadın hareketinin ulusal ve uluslararası düzeyde gelişmesi için çalışmakla geçmiştir.

"Kadınların Özgürlüğü" Kollontay'ın 1908-1946 yılları arasında yazdığı yazılardan seçilen 9 makaleden oluşuyor. 1917 Ekim Devrimi öncesi yazdığı yazılarda, kadın işçilerin sorunlarına ağırlıklı olarak yer veriyor, erkeklerle aynı işi yapmasına karşın, daha az ücret alan kadınları "eşit işe eşit ücret" çağrısı altında örgütlenmeye çağırıyor,kadınların sigortalılık ve sağlık sorunlarının çözümlenmesi için öneriler getiriyor. Annelik ve çocuğun korunması sorunu ile özel olarak ilgileniyor ve bu konudaki yasaların değiştirilmesini istiyor. Feministlere de şiddetle karşı çıkan Kollontay, kadın hareketini, bağımsız değil, tüm insanlığın toplumsal eşitsizlikten kurtulması için verilen mücadele içinde düşünmektedir.

Ekim Devrimi sonrası yazdığı makalelerde ise Kollantay, ülkesinin tam ve eşit bir yurttaşı olarak sovyet kadınının önündeki engelleri tartıyor ve bu yönden elde edilen kazanımları anlatıyor.

Bu kitap, uluslararası kadın hareketine olduğu kadar, yeni bir toplumsal sistemin yaratılıp geliştirilmesine de büyük katkıları olan bir insanın çabalarını anlatan küçük bir örnektir.

Programlı yıkıma karşı güç ve eylem birliği

Konuşan: Zeki Erkut

KIBRIS Türk toplumuna ANAP hükümetinin dayattığı önlemler paketine karşı Sendikalararası Dayanışma Kurulu (SDK) adıyla, güç ve eylem birliğini somutlamayı amaçlayan, diyaloğu geliştiren bir oluşum gerçekleştirildi. Başkanı Turgut Afşaroğlu ile GÜN temsilcisi Zeki Erkut'un yaptığı konuşmayı yayınlıyoruz.

Gün: SDK ne zaman ne amaçla, hangi koşullarda kuruldu?

T.Afşaroğlu: SDK bir yıl önce, ekonomik yıkım paketi Kuzey Kıbrıs'ın gündemine girdiği günlerde kuruldu. Bir yandan sendikal hareketin etkinliğini kırmak, öte yandan da faturasını çalışanların ödeyeceği bir ekonomik modelin ısrarla uygulamaya konmak istenmesi, sendikaların bir dayanışma içine girmesini zorunlu hale getirdi.

Gün: SDK'yı kaç sendika ve ne kadar üye oluşturuyor?

T.Afşaroğlu: SDK'yı 15 sendika ile Mimar-Mühendis Odaları Birliği oluşturmaktadır. Toplam üye sayıları 13 bindir. Bu sendikalar devlette, sanayi kesiminde, narenciye sektöründe, turizmde ve KİT'lerde örgütlenmiştir.

Gün: SDK hangi ilkelerle çalışıyor?

T.Afşaroğlu: SDK'nın temel amacı, sendikalarımıza karşı girişilen sistemli saldırıları geriletmek ve sendikal hareketi içine düştüğü pasifizm ve teslimiyetçilikten kurtarmaktır. Özellikle 1974'den sonra Kuzey Kıbrıs'ta oluşan yeni ekonomik yapı, sosyal yapıyı da bozmuş ve bir çürüme süreci başlamıştır. Bu çarpık yapı, belli bir sürede sendikalarımızı da etkilemiştir. Ekonomik Yıkım Paketi ile şimdi, sendikalarımıza son darbe vurulmak istenmekte, serbest bölgeden başlamak üzere "grev" yasağının getirilmesine çalışılmaktadır.

Gün: SDK'nın bugüne kadarki eylemleri nelerdi?

T.Afşaroğlu: SDK oluşturulduğu günden beri toplum yaşamına ağırlığını koymuş ve sendikal harekete yeni bir canlılık getirmiştir. Tarım-Sen grevinde, Petrol-İş grevin-

12 Kasım 1984'de Fransa'da öldürülen Kemal Özgül'ün duruşması bitti...

FRANSIZ işçi sınıfı uzun zamandır ilk kez 12 Kasım 1984 günü genel greve çıkıyordu. Ama bunun nedeni ekonomik mücadeleyle ilgili değildi. 20 yaşındayken, Türkiye'nin aydınlık günleri için saf tutmasından dolayı politik göçmen olarak yaşadığı, çalıştığı Fransa'da patronunun kurşunlarıyla ölen **Kemal Özgül** içindi. Fransa'da 2.5 milyon işçi grevdeydi, Paris'te 50 bin kişi Özgül'in cenazesinin ardından yürüyordu. Cumhurbaşkanı Mitterand morgta cenaze başında saygı duruşunda bulunuyordu. Özgül ülkesi Türkiye'ye Malatya-Harunuşağı köyüne, CGT Genel Sekreteri Krasucking'in içinde bulunduğu yüzlerce CGT üyesi tarafından uğurlanıyor, cenazeye Demokrat Hukukçular ve İnsan Hakları derneklerinden iki avukat, iki gazeteci eşlik ediyordu.

21-23 Ocak 1987 günleriyse, Özgül'ün katillerinin cezalarının açıklanacağı günlerdi. Özgül ailesinin müdahil avukatlığını FKP Senatörü Lederman yapıyordu. Jean Pierre ve Didier Pirault isimli patronlarsa, duruşma öncesinde sorgu yargıcında aklanmışlardı. Davada, yalnızca Kamerun'lu Jaques N'dzana'ya 4 yıl ve silahı saklayarak "adaleti" yanıltan baba Pirault'a da -9 ayı tecilli- 1 yıl hapis cezası verildi. Lederman, tüm delillerle patronların sorumluluklarını ve katilin rolünü kanıtlamış olmasına,üstelik geniş bir kamuoyunun da yoğun ilgisine karşın verilen karar, fransız adaletinin sınıfsal ve ırkçı tercihini ortaya koydu.

Davayı demokratik kuruluş temsilcileri, politik göçmenler, Türkiyeli işçiler yakından izlediler, dava boyunca ailesiyle dayanışma içinde bulundular. Davanın sürdüğü hafta, **"En Alttakiler"**in yazarı **Gunter Wallraf** da Revolution dergisinde bir makale yayınladı. "İstenmeyen Asiler" başlıklı yazıda Wallraf, Özgül'ün ve karşısındakilerin saflaşmasını anlatıyordu. Makale, **"Bu asiler,"** diye sürüyordu karşı saftakileri anlatarak, **"bu asiler, bizlerin yanıbaşında, bizlerle birlikte yaşıyorlar. Onları tanımak kolay değildir. Çünkü, temkinlidirler, onlar katlandıkları bu yaşamdan konuşulmasından iğrenirlerken, günlük yayın organları da onlardan hiç sözetmezler. Zaten, onların endişe veren yüzlerindeki insan acısına karşıdan bakmak zorunda kalmaktan çekinen, "kamuoyu" denilen bizler de, bu konuya kendimizi bağımlamaktan korkmaz mıyız..."**

Kenan Öztürk / Fransa

de SDK'nın maddi ve manevi desteği büyük olmuştur.

23 Temmuz 1986'da Ekonomik Yıkım Paketine karşı bir günlük genel greve gidilmiş ve aynı gün Lefkoşa'da protesto mitingi düzenlenmiştir. Sessiz yürüyüşler, basın toplantıları, sürekli gazetede duyuruları ve afişlerle de konu canlı tutulmaktadır.

Üç ayı aşkın bir süre Koley-Sen'in Palm-Beach Oteli'nde sürdürdüğü grevde de SDK'nın tüm olanakları seferber edilmiştir.

Gün: SDK'nın 1987 programında neler var?

T.Afşaroğlu: SDK şu anda hükümetle, 1987'ye dönük toplu sözleşme görüşmelerini sürdürmektedir. Bu görüşmelerin olumlu sonuç vermemesi halinde yeni eylemlere gidilebilir. Kazanılmış haklarımızın gaspedilmesine, faizlerin yükseltilmesine, ülkemizin yabancı sermayeye peşkeş çekilmesine, sessiz kalmamız mümkün değildir. ●

BANKS: işverenin dayatmalarına boyun eğmeyeceğiz...

BANKA ve Sigorta İşçileri Sendikası (BANKS), Yapı Kredi Bankası işvereniyle sürdürülen 2. dönem toplu iş sözleşmeleri görüşmelerinin, işverenin uzlaşmaz tutumu nedeniyle çıkmaza girdiğini açıkladı.

Sendika merkezi tarafından yapılan yazılı açıklamalarda, işverenin parasal 30 ve idari 51 madde için teklif ettiği, "Parasal konuları hallederiz, gelin siz şu bizim istediğimiz idari biçimleri kabul edin," yaklaşımının samimi olmadığı belirtildi. Bu davranışın işçilerin örgütlü güç ve birlikteliğini kırmak için hazırlanmış tuzak olduğu kaydedilen açıklamada, bunu kırmanın tek yolunun örgütsel bütünlük içinde bu sömürü düzenine dur demek ve insan onuruna uygun bir yaşam hakkı olduğu vurgulanarak, işçilerin önerilerini sonuna kadar savunacakları ve sonunda kazanacakları belirtiliyor.

Grev bayrağı Netaş'dan Derby işçilerine geçti

DAYANIŞMA DERBY İÇİN!

17 ARALIK 1986 günü başlayan Derby grevi, bu ayın başında 75. gününe erişti. Grevci işçiler, 19 Şubat'ta biten Netaş grevine gösterilen dayanışma ve desteğin, Derby grevcilerine yönetilmesinin önemini ve gelişmeleri dergimize şöyle anlattılar:

"Biz, 1971 yılında başarısızlıkla sonuçlanan grevimizi unutmadık. O tarihte yapılan toplu sözleşme görüşmelerinde işverenle anlaşılamaması üzerine greve çıkmıştık. 16 lira ile başladığımız grev, işverenin ve o günkü sendika yöneticilerinin oyunlarıyla, grevin 77. gününde yine 16 lira olarak bağıtlandı. Biz ne o günleri, ne işverenlerin oyunlarını ne de sendika yöneticilerimizin tutarsızlıklarını unutmadık."

Derby işçileri grevi başarıya ulaştıracaklarından eminler, ancak, grevci işçilerin sorunları bir değil. Bu sorunların başında çözüm bekleyen sağlık sorunları geliyor:

"Bizler Derby'de üretim yaparken insan sağlığına zarar veren birçok tehlikeli kimyasal madde ile iç içe bulunuyoruz. 1983 yılında Mehmet Çakır adlı işçi arkadaşımız, silikon hammadesini hazırlanmasında kullanılan tolüen, fanel, benzol, hepton ve aseton gibi tehlikeli maddelerin mevcut bulunduğu benzin deposuna emir üzerine civata bakımı için girdikten iki saat sonra baygın halde bulundu. Samatya SSK hastanesinden, "öldü" diye morga götürüldü. Şans eseri daha sonra gelen bir doktorun hastanın nabzının çok geç aralıklarla attığını tespit etmesi ile yoğun bakıma alınarak serum verilence, hasta altı saat sonra kendine geldi. Daha sonra istirahate alınanarkadaşımız normalsağlığına kavuştu.

İşyerinizde tüm rahatsızlıklarımız için işverenin dahiliyeci doktorunun muayenesinden geçmek zorunda bırakılıyoruz. İşverenin tamamen emrinde olan bu doktor, en ağır hasta için de ancak bir günlük istirahat verme "iyiliğini" ve "nezaketini" gösteriyor. Sağlık gücü elverişsizliği nedeniyle hafif işlerde çalıştırılması gereken işçiler, cezalandırılarak daha ağır işlere aktarılıyor. İşveren SSK ile de yakın ilişki içinde olduğundan, bu kuruluşa muayene için giden işçiler, rahatsızlıkları olmadığı ileri sürülerek, gerçek anlamda bir sağlık kontrolünden geçirilmeden geri gönderiliyorlar. Ciğerlerinden rahatsız olan arkadaşımız Abdurrahman Kaya, Samatya SSK hastanesi doktorları tarafından sağlam raporu verildiği gün, ailesi tarafından özel olarak Cerrahpaşa hastanesinde kontrol ettirildiğinde, ciğerlerinin tamamen çürümüş olduğu anlaşılacak ve arkadaşımız çok kısa süre sonra da ölecekti."

Derby işçileri sohbetimizin sonunu şöyle noktaladılar;

1971'de olduğu gibi, bu gün de grevi kırmak ve başarısızlıkla sonuçlanmasını isteyenler olacaktır. Ancak, bu defa hesaplar tutmayacaktır. Ne pahasına olursa olsun coşku ile sürdürdüğümüz grevimizi, yengi ile sonuçlandırmaya kararlıyız. Bugüne kadar Derby işçilerine yeterince gösterilmeyen desteğin, Netaş grevinin sona ermesiyle, Netaş'tan grev bayrağını teslim olan Derby'deki grevci işçilere dönüştürülmesinin zamanıdır..."

MADDİ DAYANIŞMA İÇİN GÖREV BAŞINA
Türkiye Halk Bankası
Beyazıt/İstanbul Şubesi
(Cemal Çelik • Ahmet Oktay • Fikret Kayacan)
Hesap No: 49258

Gazi ve Zübeyde Hanım mahallelerinin sabrı taşmak üzere

UZAKTAN, yüksekçe bir tepebaktığınızda, şirin bir yerleşim bölgesi gibi görünür. Yaklaştıkça bu izlenimin silinmeye başladığını farkedecek, içine girildiğinde ise, kapkara bir görüntüyle karşılaşacaksınız.

Yaklaşık olarak 40 bin nüfusla, İstanbul'un en büyük gecekondu mahallelerinden olan **Gazi** ve **Zübeyde Hanım** mahallelerinin görünümü budur. Her yer bataklık gibi çamurla kaplıdır. Yağmur a, çamura katlanabilirsiniz belki ama, çıkartılan topraklarla kanalların iki yanında yükselen tepecikler karşısında çaresiz kaldığınızı göreceksiniz. Yolun bir kıyısından karşı kıyısına geçmek olanaksız olduğu gibi, artık taşıtlar da mahalleye giremiyor.

Belediyenin açtığı **6 milyar liralık** ihaleyi kazanan şirketin adı: **Baytur İnşaat.** Bu şirketin nasıl çalıştığı da mahalleliler tarafından anlaşılabilmiş değil! Yapılan anlaşmaya göre ise, su, kanalizasyon, PTT hizmetlerini kapsayan altyapı çalışmalarının 1987 sonunda bitmesi gerekiyor.

Çalışmalar başlar başlamaz evlere bağlanan su kanalları kopartıldı. Mahalleliler kilometrelerce uzaklıktaki çeşmelerden bidonlarla su taşıyorlar. Ayağınızın kayıp, su dolu kanallara düşmeniz ise an sorunu. Geçtiğimiz haftalarda iki küçük çocuğun kanallarda boğulduğu söylentileri mahallede dilden dile dolaşıyor. Herkes suskun, yetkililer bu olayın doğru olup olmadığını açıklamalıdır.

Mahallede tüm evlerde foseptik çukurlarından sızan suların karıştığı sular kullanılıyor. Kazılmış yollara araba giremediği için, foseptik çukurları boşaltılmıyor. Çocuklar pis suların karıştığı çamurlar içinde oynuyorlar. Ünlü "Bayrampaşa kolerası"nın yaşanması an sorunu.

Gazi ve Zübeyde Hanım mahalleleri bu insanlık dışı koşullar içinde; bir de evsiz-barksız kalmak var, yıkım korkusu can derdi gibi. Özal'ın dağıttığı tapuların hiçbir işe yaramadığı şimdi yaşanarak görülüyor.

7 Şubat 1987 günü Milliyet'te, Gaziosmanpaşa Belediye Başkanı Sabri Öztürk, "Kağıthane su pompaları yeterli güçte bulunmadığından, o kadar yüksek bölgeye su gitmiyor," diyor ama, sekiz ay önce aynı bölgelere suyun nasıl çıktığını açıklamıyor.

Gazi ve Zübeyde mahallelerinde yaşayan emekçiler sorunlarına çare arıyorlar. Onlar da İstanbul'da yaşıyorlar ve artık sabırları taşmak üzere...

"İŞÇİ SINIFI HAKLARINI MÜCADELEYLE KAZANMIŞTIR.

BİZLER İstanbul Topkapı'da çalışmakta olan 75 dolayında işçi kitlesinin parçasıyız. Her yerde olduğu gibi, bizim fabrikamızda da önemli sorunlar var. Hür sendikacılık, konuşma özgürlüğü, demokrasinin tüm kurallarıyla işlemesinden yana tüm hak ve özgürlüklerimizin, yaşadığımız sistem içinde yeniden elde edilmesi için mücadele eden demokrat bir işçi topluluğuyuz.

Tarih boyunca, kapitalizm içinde ezilen ve sömürülen, haksızlıklara uğrayan biz emekçiler olduk. Acaba biz işçiler ne zaman güzel ülkemizde de demokratik ülkelerdeki işçi haklarına kavuşacağız. Hiçbir hak işçi sınıfına rıza ile verilmemiş, tersine, yönetmeliklerle, kanunlarla, sıkıyönetimlerle sürekli geri alınmaya çalışılmıştır. Bu çabaların hiçbiri sonuçta başarılı olamamıştır. İşçi sınıfı, mücadeleyle haklarını kazanmıştır. Şimdi bunun örneğini Netaş işçileri vermektedir. İşçileri bu güne kadar olduğu gibi, sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışı içinde, Otomobil-İş saflarında sermayeye karşı mücadeleye devam edecektir.

ŞÜKRÜ YILMAZ/TÜRBOSAN
İşyeri Temsilcisi

Maden ocakları ölüm saçıyor

ZONGULDAK ve Çorum'da Bir Haftada İki Göçük Olayı: 11 İşçi Yaşamını Yitirdi

GEÇEN ay içinde **Kozlu ve Çorum**'da toplam 11 işçinin yaşamına neden olan göçükler yaşandı.

İlk olay 31 Ocak günü Zonguldak'ın Kozlu bölgesinde meydana geldi ve toprak altında kalan 9 işçi yaşamını yitirdi.

Ölenlerin yakınları kazadan sonra ilgililerin tutumlarından yakınarak, **"Madencilerin kaderi değişmiyor. Yöneticiler, toplu ölüm olunca gelip inceleme yapıyorlar. Oysa, ocaklarda hemen hemen hergün iş kazaları oluyor"** dediler.

Zonguldak'ın Kozlu kömür üretim bölgesinde 8 işçinin ölümüne yol açan göçüğün yası sürerken, ikinci olay Çorum'un Dodurga Linyitleri Müessesesi'nde 5 Şubat'ta meydana geldi. Göçükte 3 madenci yaşamını yitirdi, 3 kişi de hafif yaralandı.

Zonguldak maden ocaklarında 1941 yılından 1986 yılına kadar meydana gelen iş kazalarında, toplam **3.125** maden işçisi yaşamını yitirdi. SSK verilerine dayanarak yapılan hesaplamalara göre, Türkiye'de ortalama her altı işçiden biri iş kazasına uğruyor, her 10 bin işçiden 5'i de bu kazalar sonucu yaşamını yitiriyor.

Öte yandan, Devlet Bakanı Ahmet Karaevli, yaptığı açıklamada, **"Bütün gayretimiz, bu tür facların olmaması için gerekli tedbirleri almaktır. Maalesef, teknik olarak da buna pek engel olamıyoruz"** diyerek, maden göçüklerini önleme konusundaki düşüncelerini belirtti!

İyi günde değiliz

1986 YILININ ikinci yarısı, bir yandan Türk-İş'e bağlı sendikaların genel kurullarının, öte yandan da metal ve tekstil işkollarında yüzbinlerce işçiyi kapsayan Toplu İş Sözleşmelerinin gündeme geldiği aylar oldu. Türk-İş Genel Kurulu'na doğru yapılan, Türk-İş'e bağlı sendikaların gerek yerel kongreleri, gerekse genel merkez genel kurullarının önlemi elbette yadsınamazdı... Ama bu genel kurul olgusu, Türkiye Tekstil Sanayi İşverenleri Sendikası (TTSİS) ve Türkiye Madeni Eşya İşverenleri Sendikası (MESS) gibi güçlü işveren sendikalarının "İş Değerlendirmesi" ve "TİSK (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu İlkeleri" gibi adlar altında ileri sürdükleri dayatmalarla işçi sendikalarını yıpratarak, işçilere saldırı hazırlığı içinde olduklarını görmemizi engellememeliydi!

İşçilerin sendikası yıpratılmak isteniyorsa, bu doğrudan işçilere yönelik bir saldırı plânının ilk adımıdır. Ama işverenler hiçbir zaman, "İşçilere saldıracağız" demezler. Evet, işçiler daha az ücrete daha uzun süre çalıştırılmak isteniyorsa, saldırının ilk yöneltileceği yer sendikadır... Sendikalara yöneltilen saldırı başarıya ulaştı mı, bu, işçilerin dahaçok yoksullaşmasından başka, bir de işverenlerin kârını arttırır.

İşverenler hiçbir zaman "İşçilere saldıracağız" demezler ama, işçilerin sendikasına da hiç tahammülleri olmaz... İşverenlere kalsa, işçiler "bir lokma bir hırka" çalışmalıdır.

Hasmınıza "Derini yüzeceğim ama, kendine birşey yapmayacağım," der misiniz? Deseniz bile hasmınızı inandırabilir misiniz?

İşçilerin sendikasına yönelik bir saldırı hazırlığı doğrudan işçileredir, unutmayalım!

Demek oluyor ki, sendikalar işçilerin zırhıdır. İşverenler, öncelikle zırhlarından ayırmak isterler işçileri. Sınıfsal konumları bakımından böyle davranmaları gerekir. Bizler sınıfsal çıkarlarımızı neden korumayalım. Tıpkı onlar gibi.

Sendikalara yapılan saldırıların doğrudan işçilere yönelik olduğunu, sendikalarından koparılarak Yüksek Hakem Kurulu, Kamu Koordinasyon Kurulu gibi aykırı kurulların insafsızlığına terkedilmiş işçiler çok iyi bilmek durumundadırlar.

Metal ve Tekstil işkollarında işverenlerin işçi sendikalarına dayattığı koşullar, işçilerin ve sendikaların olağanüstü dönemde kabul etmek zorunda kaldıkları "farklı ücret" uygulamasının kurumlaştırılması isteğidir. Yineleyelim: amaç, işçileri bölerek aralarında yapay çıkar grupları oluşturup, sendikaları zor durumda bırakmaktır... Sonuç olarak, asıl amaçsa, sömürü çarkının dönüşünü hızlandırarak, kârı arttırmaktır.

Bu oyun metal ve tekstil işkollarında kimi işçi sendikalarının da katkılarıyla sahneye konmuş bulunmaktadır. Birçok işyerinde toplu sözleşmeler bağıtlanmıştır, kimilerinde de uyuşmazlıklar sürmektedir. Bağımsız Otomobil-İş Sendikası'nın Netaş grevi ise, ayrıca kayda değer bir olaydır.

Şimdiyse aynı dayatmacı politikalara, Şişe-Cam Grubu'yla 1.1.1987'den geçerli olacak Toplu İş Sözleşmesi masalarında tanık olacağız.

Burjuvazinin özellikle ve ağırlıkla 1980'lerden itibaren gündeme getirdiği "kademeli ücret" sistemi, aslında sanıldığı denli yeni değildir. İşverenlerin bu dayatması, 1975'lerde yine MESS aracılıyla ileri sürülen siyasal içerikli ideolojik bir istemdir... Ancak, yaşama geçmesi için 12 Eylül'ün getirdiği **"huzur ve güven"** ortamına gereksinim vardı.

Kısacası, sendikasıyla, üyesiyle, cam işkolunda bizleri büyük görevler beklemektedir. Sahneye konmak istenen oyunlardan ve kurulacak tuzaklardan en az zarar görecek bir biçimde canımızı dişimize takmalı, birliğimizi korumalı ve geliştirmeliyiz. Unutmayalım: İyi günde değiliz!

KRİSTAL-İŞ Mersin Şube
Yönetim Kurulu

Sözleşmeli işçiysek, köle değiliz ya!

BİZLER **İstanbul Telefon Başmüdürlüğü**'ne bağlı sözleşmeli işçileriz. Bu kuruluşta sözde vasıflı olarak çalıştığımız görülmekle birlikte, her türden angarya işlerde de çalıştırılmaktayız. Bağlı bulunduğumuz Türk Haber-İş sendikası istemlerimize karşılık vermediği gibi, sendikal hak ve özgürlüklerimizi de baltalamaktadır.

Kendi kederine terkedilmiş olan biz işçilere sendika hiçbir güvence verememiş ve hiçbir demokratik hakkımızın alınması için de çaba harcamamıştır. Bunun en son örneği, işçilerin daha önce altı aylık ya da bir yıllık olan sözleşmelerinin bu kez iş bitimine kadar imzalanmasına seyirci kalınmasıdır. Son olarak, sözleşmeli personelle ilgili çıkarılan yasaya göre, yılda bin, ayda yüz ve günde oniki saat zorunlu ücretsiz çalışma uygulanmaktadır. Yasal olarak 8 saatlik çalışmanın 12 saate çıkarılmasıyla fazladan 4 saat ücretsiz çalışmamız ne zaman son bulacak?

Bugüne kadar bazı istemlerde bulunduğumuz, sendikamız Türk Haber-İş'den bir kez daha şu istemlerimize kulak vermesini istiyoruz:

- Sendikanın işçilerle yaptığı toplantılarda işveren bulunmasın,
- Soğuk ve yağışlı havalarda minibüs tahsis edilsin (Kimi bölgelerde bu araçlar şef ve amirler tarafından amaç dışı kullanılmaktadır),
- Bobin yüklü araçlarda işçi taşınmasın (Bu durum son zamanlarda yoğun kazalara neden olmaktadır),
- Senesi dolmasa bile tüm işçilere kaban verilsin,
- Sözleşmedeki şartlar işçilere anlatılsın,
- İşçiler sendika tarafından eğitilsin,
- Maaş ödemeleri sırasında işçilerin aylık ücretini, mesaisini ve yan ödemelerini belirten dekontlar verilsin,
- Yıllık izinler düzenli olarak kullandırılsın, aksi halde parası verilsin.

Tarım İşletmeleri'nde yeni oyunlar

İŞÇİ lehine olumlu bir yönetime kavuşan ve Anadolu Tarım İşletmelerinde yetkili sendika olan Tarım-İş'i bölmek parçalamak, etkisiz duruma düşürmek için yeni bir oyun oynanıyor.

1475 sayılı yasa nedeniyle, toplu sözleşme görüşmelerinde tarım işçileri için hiçbir şey alınamıyor. Tarım işçileri, özellikle geçici-mevsimlik işçiler çok öfkeli ve patlama noktasında. İşçiler bu konularda haklı olarak sendikaları Tarım-İş'i de eleştiriyorlar. Ancak, son kongreden sonra yönetime gelen dürüst sendikacılar, kendilerinden önceki yöneticiden gelen hataları da göğüslemek zorunda kalıyorlar.

Özal iktidarı ve Çalışma Bakanlığı, işçileri mağdur ettikleri yetmiyormuş gibi, şimdi de Tarım-İş'i bölmenin, zayıflatmanın yollarını arıyorlar.

Toprak Su-İş adlı, işkolunda yetkisini yitirmiş bir sendika, Çalışma Bakanlığı'nın yönlendirmesiyle, tarım işçilerinin sendikası olan Tarım-İş'i yıkmak için sahneye çıktı. Sözde Özal'ı ve hükümeti eleştirerek, Tarım-İş'i pasiflikle suçlayarak, biz tarım işçilerini kandırmaya çalışan bu sendikanın oyunlarına gelmemeliyiz.

Böl, parçala ve yönet taktiği güden bu sarı sendikayı teşhir ediyor ve tüm TİGEM'li işçi arkadaşlarımızı uyarıyoruz.

ESKİŞEHİR ili Mahmudiye İlçesi Çifteler Tarım İşletmesi'nden bir grup işçi

Özal prenslerinin buluşu: "Daha yoğun emek, daha az ücret!"

ETİBANK'ın madencilik bölümünde 1980 yılında 16 bin işçi çalışırken, bu sayı şimdi 10 bine düşürüldü. Teknolojik yenilemeye gidilmeksizin, üstelik yeni üniteler de ekleyerek yapılan bu işçi azaltımı, doğrudan işçilerin daha fazla çalıştırılması sistemine dayanıyordu. Mazıdağı Fosfat İşletmelerinde de proje değeri günümüz rakamlarıyla 50 milyar olan yeni bir tesis kuruldu. Eski tesislerde çalışan 280 işçiye ek olarak yeni tesis için 40 sanat okulu mezunu genç işçi alındı. Yeni işçilere, 1800 lira gibi gülünç rakamlar verilmeye başlandı. Böylelikle genel ücret düzeyi de aşağıya çekilmiş oluyordu. Aynı işyerinde aynı işi yapan iki işçi arasındaki ücret farkıyla ayrıca genel kazanımlar da umuluyordu.

Bu koşullarda toplanan Türkiye Maden İş Sendikası Genel Kurulu hiçbir sorunu görüşmeksizin, önerileri dikkate almaksızın, aidatları 1 yevmiyeye çıkardı. Gelişmeler, sendikanın tavırsızlığı işçiler arasında yaygın bir hoşnutsuzluk yarattı, yaratıyor. İşçiler, sendikanın daha yoğun emek daha az ücret sistemine karşı etkin tavır almasını istiyorlar. Sendika dergisinin işçi gazetesi olmasını istiyorlar, sendikanın sınıf ve kitle sendikacılığı yapar hale gelmesini, sendika içi demokrasinin yaşama geçirilmesini istiyorlar.

CELAL ÖNGEL
Mazıdağı Fosfat İşçileri Sendikası Üst Kurul Delegesi

NETAŞ'da anlaşma Dayanışma hâlâ sürüyor...

NETAŞ grevi 18 şubatta bitti. Ama bitinceye kadar da, özellikle son ay içindemaddi dayanışmakampanyası artarak sürdü. Dergimiz çağrısına uyarak katılınan dayanışmanın iki güzel örneğini süren grevlere ve başlayacak olanlara örnek olsun diye yayınlıyoruz:

"Netaş işçileriyle dayanışma çalışmaları yaygın olarak ve hızla sürüyor. Bu dayanışmada Metal İşçileri Sendikası Bremerhaven Şubesi "yabancılar komisyonu" üyeleri, 11 şubatta toplanarak, 12 bin alman markı tutarındaki bağışı grevdeki Netaş işçileri için açılan hesap numarasına yatırmaya karar vermişler ve yatırmışlardır."

Remzi Cengiz

"Gerek 2821 Sayılı Sendikalar Yasası, gerekse 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşme Grev ve Lokavt Yasalarının tüm antidemokratik içeriğine rağmen, 18 Kasım 1986 tarihinden bu yana grevde olmanız bizlere büyük bir cesaret verdi. Bu grevi başarıyla sürdürmekle aynı zamanda "bu yasalarla greve gidilmez" peşin yargılı tezini de çürütmüş oldunuz.

En yüce değer olan emeğin onuru sermayeyi yenecektir. Greviniz grevimizdir. Sonuna kadar bu grevi destekliyoruz. Bizden selam olsun Netaş Grevindeki işçi kardeşlerimize."

Dayanışma amacıyla toplanan 28 bin lira 14 Şubat'ta hesaba yatırılmıştır.

Celal Öncel, Mehmet Bilge
Etibank Mazıdağı Fosfat İşletmeleri

Adana Tekel'de hak arayışı

ÖMER UZ-ADANA / Adana Tekel sigara fabrikasında çalışan, 1980'den sonra işe giren kondüktör ve vasıfsız işçiler, toplu sözleşmelerde haksızlıklar olduğunu belirterek, Tek Gıda-İş Sendikası Genel Merkezi'ne dilek ve taleplerini belirten, imzalı bir dilekçe gönderdiler.

İşçiler, 1987-1988 yılları için yapılacak toplu sözleşme görüşmelerinde,imzalanacaksözleşmenin bir kişi için değil, bir ailenin geçimi düşünülerek yapılmasını istediler. Bu arada eski işçilerle yeni işçiler arasında yüzde 100'e varan ücret farklılıkları bulunduğunu belirten işçiler, "üretim içinde aynı işleri yapmamıza ve sosyal yaşantılarımız farklı olmamasına karşın, aradaki bu farklar bize göre demokratik değildir." dediler.

Dilekçede sosyal haklarda yapılan kısıtlamaların tepki yarattığı kaydedilerek, kısıtlı da olsa, insan onuruna yaraşır hakların verilmesi gerektiği üzerinde duruluyor.

Adana Tekel işçileri, işçi haklarının daha net ve kararlı biçimde savunulduğu zaman önemli kazanımlar elde edilebileceğini de bu arada vurguluyorlar.

Bizden Biri — *Nezih Danyal*

İzmir Yün'de sendika-işveren işbirliği

300 İŞÇİNİN çalıştığı İzmir Yün fabrikasının işçileri sokağa atılırken, işçi alacakları da yapılan bir protokolla belirsiz bir tarihe erteleniyor. Teksif Sendikası İzmir Şube Başkanı Hüseyin Kara ve İzmir Yün Mensucat TAŞ arasında yapılan protokol, alacaklı işçilerin bilgisi dışında, onlar adına, 7.2.1987 tarihinde imzalandı.

Bu konuda bilgisine başvurduğumuz işçiler, şunları söyledi: "8 Şubat pazar günü sendika başkanımız bizleri toplantıya çağırdı. Bir gün önce işverenle bir toplantı yaptıklarını ve işçi alacakları konusunda bir protokol imzaladıklarını söyledi. Bizler, protokolun içeriğine baktığımızda alacaklarımız konusunda hiçbir teminat alınmamasına karşın, bizim adımızaişverene garanti verildiğini, işveren aleyhine kamu takibine gidilemeyeceği ve işvereni alacaklarımız konusunda rahatsız etmeyeceğimiz güvencesi verildiğini gördük. Bu konuda bizlere danışılmadığı gibi, basına duyurulmaması ısrarla istendi. Protokolun bizleri oyalamaktan başka bir işe yaramadığı açıktır. "Olabilirse", "gelebilirse" gibi belirsiz ifadeler kullanılarak işverene süre tanınıyor. Biz sendikamızın bizlere sahip çıkmasını beklerken, sendika işveren yararını ön planda tutarak işçilerin mağdur olmalarına göz yumuyor. Üstelik, yapılan protokolün gizli tutulmasının ve basından ısrarla saklanmasının nedenini öğrenmek istiyoruz.

Bir grup alacaklı işçinin vekili olan Av. **Latif Küey** ise, bu konuda şunları söyledi: "Protokoldeki 4. maddeden anlaşılacağı gibi, sendika işçiden üç aylık süre için yasal yolla işvereni rahatsız etmemesini istemekte, işverene de bu konuda garanti vermektedir. Bu protokolle birlikte, faiz ve başka nam altında da bir alacak talep etmemeyi işveren garanti etmiştir.

Bütün bunlara karşın, verilen sürenin sonunda alacaklar ödenmediği takdirde, alacakların tahsili konusunda işverenden hiçbir teminat da alınmamıştır. Ancak bu protokol, işçileri hukuken bağlamaz. İşçiler yasal yollara başvurarak alacaklarının tahsilini isteyebilirler."

Krom Metal'de örgütlenen Otomobil-İş'in 40 üyesi sendikal nedenlerle işten atıldı

"İŞSİZ kalmanın bizim için yıkım demek olduğu şu günlerde sendikal nedenlerden dolayı işten atıldığı için hiçbir arkadaşımız en ufak bir üzüntü duymuyor". Işıl Çelik marka mutfak eşyası üreten **Krom Metal** fabrikasından atılan 6 aylık işçi **Süleyman Şahin** duygu ve düşüncelerini dergimize böyle dile getirdi.

Ümraniye/Dudullu'da kurulu **Krom Metal**'de ı 110'u sigortalı, 40'dan fazla da sigortasız ve çocuk işçi olmak üzere, toplam 150 kişi çalışıyor. İki yıl önce kurulan bu işyerinde işçiler Otomobil-İş'de örgütlenmek üzere toplandılar ve sonuçta 70 kişi noterlik kanalıyla 2 Şubat'ta sendikaya üye oldu.

İşveren de 3 Şubat'tan başlayarak, iki günde bir 7-8 kişiyi işten atmayı sürdürüyor. İşveren daha sonra hızını alamayıp bir grup işçiyi "işten atarım" tehditi ile Ümraniye'den Aksaray'daki bir notere götürüp sendikadan istifa ettirmek istedi. Ancak noter, işçilerin baskı altında kalarak istifa edeceklerini gördüğü için, işlem yapmayacağını söyleyince, bir diğer noterliğe gidiliyor ne ki aynı sözler orada da tekrarlanıyor. Şu sıralarda yetkinin alınmasının beklendiği bu işyerinde, işveren bağıra çağıra, "Ben bu işyerine Otomobil-İş sendikasını sokmayacağım, bunu siz de göreceksiniz ben de göreceğim" diye tehditler savuruyor. Krom Metal'de ancak 6 ay çalıştırılan işçi Süleyman Şahin, işyeri hakkında Gün'e ayrıca şunları söyledi: "İşyerindeki çalışma koşulları nazi kampları gibi sert ve acımasız. Sağlık koşullarımız hiçe sayılıyor. Yemekhanenin üstündeki tuvaletin suları yemek masalarının üstüne damlıyor. İki-üç kişiye bir soyunma dolabı düşen işyerimizde, doktor haftada bir gün, o da akşam 17.00'den sonra bir saatliğine gelir. Ayrıca sigortasız ve düşük ücretle çocuk işçi çalıştırımı oldukça yaygın. Bu çocuklardan birine birşey olsa, hemen özel doktora götürmek zorunda kalıyorlar. Çünkü yaptıkları iş yasal değil. Aynı işyerinde ama, ayrı makinalarda çalışan işçilerin kimini patronlar başka işyerinde çalışıyorlarmış gibi gösterip fason ücret ödeyerek işyerindeki sendikal çalışmayı kırmayı planlıyorlar. İşyerimizdeki ücretler komik rakamlarda seyrediyor. Ortalama 50 bin lira alıyoruz. Bari bu ücretimizi zamanında alabilsek..."

GÜN

Aylık Siyasi Haber ve Yorum Dergisi

Sahibi: **Sami Alptekin** • Yazı İşleri Müdürü: **İdris Lütfü Melek** • Sendika ve İşçi Sorunları Danışmanı: **Özcan Kesgeç** • Yönetim Yeri: 856. Sokak, 3/502, Konak-İzmir, Tel: 13 72 66 • İstanbul Bürosu: **Taner Renda**: Asmalı Çeşme Sokak, 14/2, Sultanahmet-İstanbul • Ankara Bürosu: **Cemil Turan**, Menekşe Sokak, 27/5, Kızılay-Ankara, Tel: 18 38 26 • Bursa Muhabiri: **Nejdet Filizoğlu**, Taşkapı Caddesi, 21/2, Bursa • Adana Muhabiri: **Ömer Uz**, Özel Sancak İşhanı, No: 5, Adana • Kıbrıs Muhabiri: **Zeki Erkut** • Abone Koşulları: Yurtiçi/Yıllık 2000 lira - Yurtdışı/Yıllık 20 DM - Yurtdışı tek sayı 2 DM • Baskı: Numune Basımevi • Genel Dağıtım: Etkin Dağıtım •

Toplu işçi çıkartmalar yoğunlaştı

Çanakkale Seramik

ÇANAKKALE Seramik fabrikasında toplam 359 işçiye çıkış verildi. Fabrika yönetimi gerekçe olarak da **"kadro şişkinliği"**ni gösterdi. İşçilerin sendikaları Türkiye Çimse-İş'in Çan şube başkanı Ramazan Tural, **"işçi çıkarımlarının az sayıda tutulması için fabrika genel merkez yöneticileri ile görüşmelerin sürdürüldüğünü"** bildirdi.

Güney Sanayi

ADANA'da kurulu Güney Sanayi Tesisleri'nde 1987 yılı ile birlikte başlayan "çağdaşlaşma", fabrikada çalışan 5200 işçiden 400'ünün işsiz kalması sonucunu doğurdu. İşyerinde örgütlü Teksif sendikası yetkilileri, işverenle görüşüp zorla işten çıkarmaların son bulacağını, bunun yerine isteyenlerin çıkarılacağını bildirirken, fabrika genel müdürü Mehmetçik Telatar, batı ülkelerine dış satım yapabilmek amacıyla teknoloji yenilediklerini ve kimi kişilerin işsiz kalabileceğini belirtiyor.

Tekel

TEKEL'de son bir yıl içinde 7 bin dolayında mevsimlik işçinin işine son verilirken, bunlardan bir bölümü "yeniden iş verilebilir" umuduyla, kıdem ve bildirim ödencelerini almadılar.

Tekel'in yeniden işçi alması olasılığını gözönünde bulundurarak, 150 bin ile 1 milyon lira arasında değişen alacaklarını almayan 600 kadar işçiye, işçi alımında öncelik tanınacağı ise, yalnızca bir söylenti.

14. sayfadan sürüyor...

Derneğin tüm kurucu üyeleri şu isimlerden oluşuyor: (Alfabetik dizin)

Süha Alpay, Selçuk Alsan, Erdal Atabek, Özen Aşut, Remzi Aygün, Ömer Ayhan, Sefa Behçet Aysan, Ali Babaoğlu, Fatma Bayraktar, Derman Boztok, Uğur Cilasun, Akın Çubukçu, Hüsnü Çuhadar, Levent Derman, Gürbüz Dingil, Naci Edalı, Yavuz Erkoçak, Cumhur Ertekin, Neşe Eski, Caner Fidaner, Nusret Fişek, Bedriye Gürkan, Gönül Gürkaynak, Gencay Gürsoy, Umur Gürsoy, Tahir Hatipoğlu, Doğan İstanbulluoğlu, Ercan Kesal, Çağlar Kırçak, Kemal Köseoğlu, İldeniz Kurtulan, Veli Lök, Ahmet Maviş, Cihat Oğan, Leziz Onaran, Eşref Önder, Cemal Öner, Sevim Özcan, Metin Özek, Taner Özbenli, Nurettin Özşuca Ahmet Sarıtaş, Canbek Seven, Ata Soyer, Ataman Tangör, Hilmi Uysal, Aysel Ülker, Ferruh Yavuz, Gürbüz Yılmaz ve Fatma Yiğitol.

8 Mart Uluslararası Kadınlar Günü

Kadın işçilerin talepleri

AYŞE KÖSELİ

YAŞAM koşullarımızın giderek ağırlaşması, çalışma hayatının zorlukları ile birleşince, insanlarımız günden güne eziliyorlar. Birçok insan için artık tek bir işte çalışmak yeterli olmamakta, artan işsizliğe karşın ek işlerde çalışma isteği kendisini dayatır hale gelmektedir. Sadece gelişen zamana uygun davrandıkları için değil, artık dayattığı için de kadınlar ekonomik alana, iş yaşamına daha çok katılıyorlar. Toplumumuz kadına yaygın olarak eş ve anne olma görevlerini yüklese de, evin geçiminin birlikte sağlanması sorunu çalışan nüfus içinde kadınların oranını hızla yükseltiyor. Üstelik erkeklerle aynı işi yaptığı halde sadece kadın olduğu için daha az ücret alan kadınlar, erkeklere karşı ucuz işgücü şantajı haline dönüştürülüyorlar. Böylece evinde oturup, çocukların ve evin bakımı ile uğraşıp, erkeğin hizmetinde bulunan kadın için iş yaşamına girmek artık sadece erkekler tarafından değil, bir de varolan mevcut ekonomik düzen tarafından da sömürülmeyi getiriyor.

Toplumumuzdaki yaygın işsizliğe karşın kendisine bir iş bulabilmiş kadın, aynı zamanda ülkemizdeki yaygın gelenekleri de bir parça olsun aşmış, erkeği ile birlikte çalışıp üreten insan olmuştur. Ancak çalışan nüfus içinde kadınların oranı yükselmesine karşın, genelde bu oran çok düşüktür. Bunun önemli bir nedeni de hâlâ annelik, ev ve çocuk bakımından çalışmasına karşın kadın üzerinde ağır bir yük gibi durmasındandır.

Çalışma koşullarının ağırlığı ve mevcut iş hukuku da, ne yazık ki kadınların iş yaşamına daha aktif katılımını engellemektedir. Kimya sanayinde çalışan pekçok hamile, işleri değiştirilmediği için kimyasal maddelerin zararlı etkilerine uğramakta, İş Hukukuna göre 100 kadın işçi çalıştıran yerlerde emzirme odası, 300 kadın işçi çalıştıran yerlerde kreş açma zorunluluğu uygulamaya konulmamaktadır.

İşçi sınıfının ekonomik ve demokratik hakları zorla ellerinden alındı. Yeni düzenlemelerle de pekçok işyeri kraldan çok kralcı bir mantıkla aşırı disiplinli çalışma ortamları yaratarak, işçileri düşünmeyen sadece üreten insanlar haline getirmek istiyorlar. Bu yüzden sendikalar işverene karşı haklarını savunurken, toplu sözleşme maddelerini tespit ederken, kadın işçilerin çalışma yaşantısındaki sorunlarını da ele almalı, işçiler yararına yeni düzenlemelere bu hakları da katabilmelidirler. Nelerdir bunlar?

- Hamile kadınların hareketlilikleri diğer işçilerin hız ve hareketliliğine uyamayacağı için, yemek ve çalışma saatlerinden on dakika önce hamilelelerin işi bırakmaları sağlanmalı,
- Hamileler doğuma kadar geçecek süre içinde kimyasal madde ile çalışılan yerden alınıp, anne ve bebeğe zarar vermeyecek çalışma koşullarına ve ağır olmayan işlere kaydırılmalı
- Hamilelik süresince anne ve bebeğin beslenmesine yardımcı olacak miktarda (1 litre) süt işverence verilmeli,
- Yasada belirtilen, doğumdan önce ve sonra verilen 45 günlük ücretli iznin doğum sonrası süresi 90 güne çıkarılmalı,
- Yine yasada en az 300 kadın işçi çalıştıran işyerlerinde kreş açılmasını öngören madde, en az 100 olarak toplu sözleşmelerde aşılmalı.
- Bir önceki maddeye ek olarak çocuklu kadın işçilerin bulunduğu işyerlerinde sayı yüze ulaşmıyorsa, kreş ücretleri işveren tarafından verilmeli,
- İlkokul çağına gelen çocukların okul sonrasında bakımlarını üstlenecek bir aile yakını yoksa, çocuğun tek başına evde kalması büyük sakıncalar doğuracağından ve ayrıca eğitimi üzerinde de olumsuz etki yaratacağından; ilkokul çağına gelen çocukların okul sonrası zamanlarını geçirecekleri, beslenip ders çalışabilecekleri bir yuva işveren tarafından sağlanmalı,
- Kadınlar hem işyerinde, hem de evde çalışma sorunları ortadan kaldırılmadığı için, fiziksel olarak daha çok yıpranıyorlar. Bunun için kadınların emekli olma yaşı erkeklerden on yıl daha az olmalı ve bu yaş sınırı 50'yi aşmamalı.

1872 yılında Amerika'da kırkbin kadın işçinin çalışma koşullarını protesto etmek için ilk kez yürümelerinin üzerinden 115 yıl, 8 Mart'ın Dünya Kadınlar günü olarakilan edilmesinin de77 yıl geçti. Ülkemizde son altı yıldır 8 Mart kitlesel ve coşkulu gösterilerle kutlanamıyor. Ancak nasıl ki sendikalarımız, işyerleri temsilcilerimiz, kadın işçilerimiz toplu sözleşmelerde yasal haklarını kullanmanın yollarını açacak kazanımlar elde edeceklerse, insanlarımız da 8 Mart'ı yakın gelecekte büyük gösterilerle kutlayacaklarını biliyorlar.